

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Острозька академія»
Навчально-науковий інститут соціально-гуманітарного менеджменту
Кафедра української мови і літератури

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра
на тему «**Функційно-семантичні особливості воєнної лексики в
інтернет-виданнях Тернопільщини**»

Виконала студентка 2 курсу, групи МУФ-2
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації 035.01 «Українська мова та література»
освітньо-професійної програми
«Українська філологія: літературні та мовнокомунікативні студії»

Стецюк Вікторія Миколаївна

Керівник – доцент кафедри української мови та літератури
Національного університету «Острозька академія»
Мініч Лариса Степанівна
Рецензент – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету
Шульжук Наталія Василівна

Острог, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ВОЄННА ЛЕКСИКА В ПАРАДИГМІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	8
1.1. Воєнна фахова мова як сфера функціонування воєнної лексики.....	8
1.2. Проблема класифікації воєнної лексики.....	16
1.3. Стилiстично маркованi одиницi в системi воєнної лексики та способи їх утворення.....	22
РОЗДІЛ 2. МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВОЄННОЇ ЛЕКСИКИ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.....	33
2.1. Функційні особливості вживання лексем, утворених морфологічним способом.....	33
2.2. Аналіз лексем, утворених лексико-семантичним способом.....	45
2.3. Функційні особливості використання фразеологічних одиниць.....	55
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Основні питання мовної картини світу, як віддзеркалення певної мовно-культурної парадигми, постійно викликають науковий інтерес, адже поряд із загальними мовними характеристиками також часто виникають специфічні характеристики, які зумовлені світоглядом конкретного народу. Сьогодні лінгвокультурологічний та когнітивний підходи до опису універсальних понять займають провідне місце в царині лінгвістики. Процеси розуміння та систематизації загальної лексики, що лежать в основі різноманітного досвіду людства, з одного боку базуються на використанні методів і прийомів лінгвістичних підходів, а з іншого боку – на етнографічному характері концептуалізації та класифікації універсальних знань представниками певних лінгвокультур.

Лексичні одиниці мови – це невіддільна її частина, яка є найбільш чутливою до різноманітних процесів у суспільстві. Кожний період чи епоха в історії країни залишає в культурі народу словесні символи саме через лексичну систему мови. Таким періодом в історії нашої країни стала війна, яку розпочала росія в лютому 2022 року, яка збагатила лексику української мови новими тенденціями та тематичними групами, зокрема групою воєнної лексики.

Безпосереднє зацікавлення функційно-семантичними особливостями воєнної лексики з боку науковців та їх постійне дослідження в лінгвістичних студіях пояснюється тим фактом, що типові мовні тенденції, на перший погляд, отримують унікальне вираження саме в стилістично маркованих лексичних одиницях, інтерпретація та аналіз яких вимагає ґрунтовного заглиблення. Зі зростанням ролі антропоцентричного та функційного підходів до вивчення мовних явищ, все дедалі актуальнішою стає проблема функціонування воєнної лексики у текстах українських інтернет-видань.

Сучасне людство живе у світі інформаційних технологій, як результат, основну інформацію, зокрема, висвітлення подій війни, міжнародної діяльності України, новини тощо читачі отримують з інтернет-видань, які

швидко замінили друковані газети та журнали. Відповідно, саме з них – населення збагачує власний словниковий запас, зокрема знайомиться з новими воєнних термінами, переосмислює нове значення застарілих воєнних понять та використовує їх в активному спілкування. Інтернет-видання є важливим джерелом інформації для широкої аудиторії, тому аналіз функційно-семантичних особливостей воєнної лексики, що використовується в матеріалах таких видань, дозволяє зрозуміти, як мовні засоби впливають на сприйняття подій, формують суспільну думку, а також відображають локальну специфіку регіону, зокрема Тернопільщини. З огляду на актуальність воєнної тематики, питання дослідження мови війни стає важливим для розуміння механізмів функціонування мови в екстремальних умовах.

Такі зміни в мовній картині світу українського народу викликали зацікавлення серед сучасних науковців, які присвятили свої дослідження різним аспектам сучасної воєнної лексики: її семантиці, способам відтворення, функціонуванню, походженню тощо.

Як доводить теоретичне вивчення вказаної проблематики, науковці в галузі мовознавства займалися дослідженням цього питання. Серед них варто виокремити Л. Г. Удовіченко, яка вивчала українську воєнну лексику в діяхронії; К. Іграк, яка детально досліджувала емоційно забарвлені елементи воєнної лексики; В. Я. Жалай, який проаналізував новітні тенденції функціонування української воєнної терміносистеми; І. О. Литовченко – схарактеризував динамічні процеси у воєнній лексиці української мови, зокрема назви споруд, зброї та амуніції; Т. Д. Михайленко – вивчав інтра- та екстралінгвістичні аспекти функціонування та формування воєнної терміносистеми в національних мовах; В. А. Перцеву та І. М. Голопич, які детально розглядали функціонально-семантичні особливості воєнної лексики в інтернет-виданнях; О. Щербак, який досліджував лінгвориторичні стратегії зображення російсько-української війни 2022 року; О. Гуржій та Р. Пилявець, які вивчали сучасну воєнно-історичну та воєнну термінологію; О. Ільченко та

Л. Сінна, які присвятили дослідження розгляду функційного аспекту спеціальної лексики сучасних україномовних ЗМІ; В. Верьовкіна, І. Єрофєєву, О. Єфименко та інші.

Однак, необхідно зробити узагальнення та систематично дослідити наявну сьогодні інформацію з цього питання. Саме тому було обрано тему курсової роботи: «Функційно-семантичні особливості воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини». Вважаємо, що дослідження функційно-семантичних особливостей воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини має велике значення для загального мовознавства, соціолінгвістики, медіа- та культурних студій, оскільки воно дозволяє зрозуміти те, як мова і комунікація змінюються під впливом війни та медіа, а також як це впливає на психологію та свідомість громади.

Об'єкт дослідження – воєнна лексика в інтернет-виданнях.

Предмет дослідження – дослідження функційно-семантичних особливостей воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини.

Мета дослідження – дослідити та проаналізувати функційно-семантичні особливості воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини.

Поставлена мета дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- дослідити воєнну фахову мову як сферу функціонування воєнної лексики;
- схарактеризувати та визначити проблеми класифікації воєнної лексики;
- дослідити стилістично марковані одиниці в системі воєнної лексики та способи їх утворення;
- виконати кількісний аналіз прийомів лексем, утворених морфологічним способом на основі видань Тернопільщини;
- здійснити кількісний аналіз лексем, утворених лексико-семантичним способом на основі інтернет-видань Тернопільщини;
- визначити функційні особливості воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини.

Для розв'язання визначених завдань було використано комплекс **методів наукового дослідження**. Зокрема, у роботі застосовано *порівняльний метод* – із метою дослідження різних підходів науковців щодо визначення основних понять та проблематики дослідження; *описовий метод* – для з'ясування сутності поняття «воєнна лексика»; *метод аналізу* – для виокремлення функційно-семантичних особливостей воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини; *метод абстрагування* – для виокремлення семантичних особливостей воєнної лексики; *метод систематизації й узагальнення даних* на основі вивчення критичних джерел та наукової літератури.

Теоретико-методологічною та джерельною базою дослідження послуговували тексти (статті, журнали, блоги тощо), отримані методом суцільної вибірки з інтернет-видань Тернопільщини на воєнну тематику за 2020–2023 роки.

Наукова новизна роботи зумовлена тим, що було відібрано лексичні одиниці на воєнну тематику в інтернет-виданнях Тернопільщини, а також досліджено та проаналізовано їх функційно-семантичні особливості.

Теоретична цінність дослідження полягає в тому, що проведено ґрунтовний теоретичний аналіз функційно-семантичних особливостей воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини, висновки дослідження мають значення для подальшого вивчення цього питання, а також результати дослідження є внеском у сучасну лінгвістику, зокрема в лексикологію.

Практична цінність наукового дослідження полягає в тому, що основні практичні результати цього дослідження можуть бути використані під час підготовки та проведення практичних занять, лекцій і семінарських занять із загального мовознавства, соціолінгвістики, психолінгвістики, а також у глибшому розумінні поняття «воєнна лексика» та практичному застосуванні отриманих даних у процесі дослідження функційно-семантичних особливостей воєнної лексики.

Апробація. Основні теоретичні положення та практичні результати роботи обговорено на засіданнях II Міжнародній науково-практичній

конференції «Міжкультурні комунікації в галузі освіти» (21–22 березня 2024 року, м. Хмельницький, Хмельницький національний університет), ХХІХ науковій викладацько-студентській конференції «Дні науки» (13–17 травня 2024 року, м. Острог, Національний університет «Острозька академія»).

Публікації.

1. Стецюк В., Мініч Л. Воєнна лексика в парадигмі лінгвістичних досліджень. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика*. Хмельницький : Хмельницький національний університет, 2024, Вип. 15. С. 307–314.
2. Стецюк В., Мініч Л. Функціонування воєнної лексики в сучасному медіадискурсі. *Наукові записки Національний університет «Острозька академія»* (у друці).

Структуру кваліфікаційної роботи обумовлює і визначає специфіка обраної теми, її актуальність, поставлена мета та основні завдання дослідження. Кваліфікаційна робота містить вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи – 80 сторінок, із них 68 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ВОЄННА ЛЕКСИКА В ПАРАДИГМІ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1. Воєнна фахова мова як сфера функціонування воєнної лексики

У зв'язку з подіями, що розгортаються на території нашої країни, зокрема, з повномасштабною війною, яку розпочала росія, мовна практика пересічного українця все частіше використовує лексику військового спрямування. Це становить досить специфічний склад словникового запасу будь-якої мови. Слова та вирази, що характеризуються воєнною тематикою, потребують особливої уваги, особливо коли їх використовують у комунікації з метою вираження думок або ідеї. Воєнна термінологія, як спеціальна лексика, що охоплює різноманітні аспекти військової справи, стандартизується та використовується з метою гарантування безпеки держави. Цей лексичний склад взаємодіє з іншими сферами, зокрема з політичною, соціокультурною, науково-технічною тощо.

Насамперед зупинимося на розгляді основних понять цього дослідження, а саме понять «фахова мова» та «воєнна лексика». Щодо першого зазначеного поняття, то слід зауважити, що на позначення лексики, яка обслуговує певний фах, у мовознавстві застосовують низку рівнозначних термінів: «спеціальна підмова», «фахова мова», «субмова» та ін. [8]. Серед українських та іноземних лінгвістів на сучасному етапі немає одностайності в трактуванні поняття фахової мови, а тому відсутнє й загальноприйняте визначення цього терміна.

Одне з найвідоміших визначень поняття «фахова мова» належить німецькому мовознавцю Л. Гофману. На його погляд, фахова мова є сукупністю усіх мовних засобів, що застосовують в обмеженій комунікативній сфері для взаєморозуміння комунікантів, які працюють у цій галузі [53, с. 53]. Відомий український лінгвіст Т. Р. Кияк стверджує, що «до цієї дефініції слід додати ще й той факт, що функціонування фахової мови

забезпечує винятково чітко встановлена термінологія» [23, с. 203]. Фахова мова охоплює фахову лексику, терміни, стилістичні та синтаксичні конструкції, фонетичні та морфологічні засоби і являється частиною загальноновживаної мови [53].

На нашу думку, фахова мова є засобом обміну знаннями та досвідом між фахівцями у певній професійній галузі. Беручи до уваги вищенаведені визначення, можемо окреслити такі головні ознаки фахових мов:

- специфічний набір мовних одиниць і специфічне коло користувачів;
- тісний зв'язок із певною предметною галуззю;
- базування на системі загальнонаціональної мови, тобто дотримання лексичних, морфологічних, синтаксичних норм та правил організації тексту, характерних для загальноновживаної мови;
- обмежена кількість функцій порівняно із загальною мовою.

Щодо поняття «воєнна лексика», то наголосимо, що воєнна лексика є однією з найдавніших фахових підсистем, що має свої особливості розвитку та функціонування. На погляд О. О. Дмитрук [14], воєнна лексика є системою лексичних засобів, які віддзеркалюють різноманітні військові поняття та вживають як у загальнонародному, так і в спеціальному спілкуванні.

Погоджуємося з І. В. Царьовою [46], що поняття «воєнна лексика» є багатокомпонентним та складним, воно охоплює також військову термінологію та військову терміносистему. При цьому, поняття «воєнна термінологія» поєднує сукупність військових термінів, що віддзеркалюють поняттєвий апарат воєнної науки та пов'язані зі способами й формами ведення війни, з питаннями стратегічного застосування збройних сил, а також оперативного тактичного використання об'єднань, з їх організацією, технічним оснащенням та озброєнням.

С. В. Федоренко та А. В. Бернадіна [45, с. 259] вважають, що воєнна фахова мова, характеризуючись лаконічністю та чіткістю, становить комплекс, який вміщує військову термінологію та стилістично марковану

лексику, що зазнають постійного розвитку та вдосконалення шляхом виникнення нових військових понять і реалій.

Фахова мова завдяки специфічній комунікативно-функціональній спрямованості оперує у межах функціональних стилів мови, серед яких: офіційно-діловий, публіцистичний та науковий. Перевага одного із зазначених стилів змінюється відповідно до теми комунікації. У галузі воєнної діяльності виділяють специфічні варіанти різних комунікативних систем: військово-науковий, військово-офіційний, військово-публіцистичний, військовий арго, військово-художній, військово-історичний тощо [3]. Така варіативність спричинена головним чином специфічним предметом діяльності у військовій сфері – війною, тобто збройним конфліктом, що являється соціальною небезпекою як загалом для суспільства, так і для окремих індивідів, оскільки суспільство, що є втягнутим у війну або веде війну, починає висловлювати свої погляди та думки в специфічних для цього середовища мовних формах.

За цих обставин більшість науковців [3; 4; 6] висловлює думку, що ті зміни, які відбуваються у фаховій воєнній мові під час збройних конфліктів на лексичному рівні, мають тимчасовий характер та разом із відновленням мирного життя у суспільстві виходять із загального вжитку. Проте ці новоутворення закріплюються мовною традицією у військовій професійній сфері спілкування [45, с. 259].

Британський лексикограф Дж. Айто [52] зауважує, що будь-які політичні події або технічні досягнення, у яких беруть участь військові, спонукають до утворення нового словника. Це своєрідний парадокс, адже війни, попри безглуздість та численні руйнування, здійснюють генеративний вплив на розвиток фахової мови воєнної сфери. Лексикограф наголошує, що найзагальніші тенденції змін у лексичній системі мови під час воєн будь-якого типу виявляються у:

- активізації воєнної термінології в усіх функціонально-стилістичних різновидах мови;

- появі нових термінів, що називають нові денотати;
- розвитку системи воєнної термінології;
- зміні обсягу значень деяких слів спільної мови завдяки семантичним переносенням (лексичним метафорам);
- появі неологізмів, що запозичуються з мови противника, часто з пейоративним значенням тощо.

Т. Е. Мюррей погоджується, що воєнна фахова мова є дуже продуктивною: «Кожна криза створює власний словниковий склад» [55, с. 126].

Українська дослідниця Л. В. Туровська зауважує, що на розвиток воєнної фахової мови здійснюють вплив наступні екстралінгвальні чинники: соціально-комунікативний (інтелектуальний, естетичний), соціально-економічний та історико-політичний [42, с. 35].

Українська філологиня І. О. Литовченко підкреслює, що до таких позамовних чинників належать: соціально-політичні умови в лінгвістичному соціумі, рівень розвитку науки й техніки в мовному середовищі, функціональний статус державної мови, термінологічна політика держави, а також міжнародний статус національної мови [28, с. 77-78].

Як бачимо, на сучасному етапі загально визнаним є той факт, що воєнна фахова мова має найбільший розвиток у ході воєнних конфліктів під впливом низки екстралінгвістичних факторів, серед яких головними є ступінь участі в збройних конфліктах широких народних мас, особливості діяльності, ступінь трансформації способу життя всієї мовної спільноти в період таких конфліктів, соціальний тип воєнних конфліктів та ін.

Л. В. Туровська виокремлює шість головних етапів розвитку української воєнної лексики, підкреслюючи його стрибкоподібний характер. Позитивними періодами є етапи розквіту воєнної лексики, досить природного й вільного розвитку, який базувався на відповідному статусі української мови в тогочасному суспільстві, на пануванні мови в усіх сферах культурного й суспільного життя народу. У ході негативних періодів відбувся занепад,

майже повне припинення процесу формування воєнної субмови у професійному середовищі [42].

З погляду Т. Д. Михайленко, є дві тенденції сучасної воєнної субмови, як і національної фахової підсистеми загалом – «східна» та «західна». Для «східної» тенденції притаманні запозичення з російської мови та орієнтація на військові інтернаціоналізми, для «західної» характерна орієнтація на воєнну лексику діаспори, західноукраїнських соціумів та ретро термінологію. Т. Д. Михайленко стверджує, що виникнення таких тенденцій спричинене складною «мовною та військово-термінологічною ситуаціями» в Україні в попередні періоди її історії та на сучасному етапі: західними й східними україномовними соціумами у першій половині ХХ століття, наявністю еміграції та діаспори як самостійного способу існування української мови, а також мовною поведінкою особового складу, насамперед командного, сучасних ЗСУ [31, с. 9].

Що стосується специфіки діяльності у військовій професійній сфері, то перш за все вона полягає у тому, що така діяльність розгортається в ситуації постійної небезпеки, у якій від точності й швидкості скерованих дій залежить життя кожного військового. Така специфіка діяльності впливає й на головні риси фахової воєнної комунікації (лаконічність, стислість, точність, ясність) [44, с. 260]. Це виражається у застосуванні деяких клішованих мовних форм у різножанрових текстах військового професійного мовлення, що покликані регламентувати військову діяльність (настанови, накази, статuti, інструкції тощо).

З погляду загальної типології професійного мовлення значна частка жанрів, що закріплені за військовою сферою, стосується інтрапрофесійної комунікації, тобто комунікації, яка не виходить за межі професійної спільноти. Варто зауважити, що інтрапрофесійні жанри в аналізованій сфері розділяються на два головні групи:

1) ті, що орієнтовані на розпредмечування – військово-наукова комунікація, воєнна публіцистика, військово-дидактична комунікація (навчальні посібники з воєнної справи, підручники);

2) жанри регулятивного характеру – настанови, інструкції, команди, накази, розпорядження тощо).

Жанр бойових статутів займає проміжну позицію. Він характеризується подвійною прагматичною метою, де мета заволодіння діяльністю поєднується з метою її врегулювання. Низка жанрів, які закріплені за комунікацією у військовій сфері, виявляє подібні риси з жанрами інших фахових мов. Це стосується перш за все військово-наукової, воєнної публіцистики та військово-дидактичної комунікації [44, с. 260].

Окремо варто виокремити воєнно-публіцистичні тексти. Військові конфлікти та політичні події висвітлюються у газетах та на телебаченні, при цьому журналісти застосовують спеціальні терміни. Окрім того, в публіцистиці тексти скеровані на те, щоб здійснити вплив, викликати негативне ставлення до подій, які відбуваються, або до держави, представити свідомо неправильний хід воєнної історії. Значущу роль для публіцистичних текстів відіграє суспільна спрямованість та передача точного соціально-політичного змісту. Характерним є застосування газетних штампів, кліше, реалій, термінів, експресивно оцінних слів [7; 19].

Військові документи насичені спеціальною термінологією, що відноситься як безпосередньо до воєнної справи, так і до різноманітних галузей техніки, яка застосовується в армії. В офіційних документах не використовують ніякі норми живої розмовної мови й у більшості своїй професіоналізми, які часто виступають під терміном «військовий сленг» і які дуже широко застосовуються в живому спілкуванні солдатів між собою. З огляду на те, що збройні сили та їх складові елементи утворюють певні «субкультури або соціальні групи», які «щоденно набувають спільний досвід та навіть формують спільний світогляд», тому від них «можна очікувати спільного мовлення» [55, с. 126]. Саме існування воєнної лексики слугує

першим та досить надійним критерієм, що дає можливість віднести те або інше повідомлення до професійного мовлення у військовій сфері, тобто кваліфікувати його як військовий текст.

Варто наголосити, що функційна роль воєнної лексики є досить різноманітною. Насамперед лексичні одиниці цієї фахової мови виконують головну номінативну або репрезентативну функцію, адже називають певні військові поняття. Вони поповнюють термінологічні системи не тільки воєнної галузі, але й застосовуються як професіоналізми та сленгізми, виконуючи емоційно-експресивну функцію.

Як уже було зазначено раніше, під час загострення збройних конфліктів воєнна термінологія набуває широкого розповсюдження не лише в розмовній, але й у літературній мові. Значна кількість слів та словосполучень із галузі військового офіційного мовлення (мова бойових статутів, військових документів тощо) проникає на сторінки газет та журналів, і стає зрозумілою значному колу носіїв мови. Для воєнної лексики значущим засобом впливу на реципієнта є застосування дієслівно-іменних словосполучень задля влучної характеристики бойової міці армії. У цьому виявляється маніпулятивна функція, що полягає в спонуканні та навіюванні до певних роздумів та дій.

Оцінність воєнної лексики, головним чином, виражається в порівняно високій частотності застосування оцінних прикметників та іменників, фразеології та метафоризації. Шляхом таких прийомів семантизації відбувається підлаштування та трансформація слів із різноманітних сфер мови до так званого військового апарату. Водночас закони мовної експресії спрацьовують як у випадку термінології, так і для сленгової лексики [10, с. 52].

У галузі непрофесійного спілкування, за межі якого протягом останнього часу виходить воєнна лексика: як термінологія, так і військовий сленг, і лексичні інновації відповідної підмови, виконують представницьку функцію. Ця функція полягає в тому, що вони допомагають існування військовослужбовців як професійної та соціальної групи, а також

віддзеркалити відтінки внутрішньо групових відносин у їх вираженні на мовному рівні [10, с. 53].

Можемо бачити, воєнна лексика функціонує з метою інформування, а також задля емоційного впливу на читачів, послуговуючись термінологією, інструментами експресивності, сленгом, неологізмами, що дає змогу найбільш лаконічно, точно й ефективно висловлювати думки й привертати увагу, органічно поєднувати експресію і стандарт із метою досягнення певних комунікативно-прагматичних цілей.

Для унаочненого сприйняття функційних тенденцій воєнної лексики, коротко узагальнимо їх на Рис.1.1.

Рис. 1.1. Основні функції воєнної лексики

Отже, сучасна воєнна фахова мова інтенсивно розвивається та вдосконалюється, віддзеркалюючи стан воєнної науки. Під поняттям «воєнна лексика» розуміємо специфічний прошарок лексичних одиниць, що обслуговують особливу галузь діяльності людини – військову справу, охоплюючи військово-прикладну термінологію та емоційно забарвлені лексичні одиниці. Воєнна лексика характеризується лаконічністю, чіткістю та функціонує задля обслуговування сфери воєнної діяльності. Воєнна лексика

актуалізується в інтрапрофесійних жанрах, серед яких: воєнна публіцистика, військово-наукова комунікація, військово-дидактична комунікація та документи регулятивного характеру. Воєнна лексика виконує низку важливих функцій, зокрема номінативну, представницьку, інформативну, маніпулятивну та емоційно-експресивну.

1.2. Проблема класифікації воєнної лексики

Проблема класифікації воєнної лексики є однією з провідних тем у лінгвістичних дослідженнях, особливо в умовах сучасних збройних конфліктів, коли мова війни набуває нових форм та значень. Це питання є складним і багатограним, оскільки воєнна лексика охоплює широкий спектр термінів, понять і виразів, які відображають різні аспекти війни – від технічних та військових деталей до емоційних, моральних та ідеологічних навантажень.

Класифікація може існувати в будь-якій галузі знань, науці та сфері людської діяльності. Значення класифікації лексичних одиниць для воєнної галузі є дуже важливим, адже за допомогою класифікації показується структура досліджуваної сфери діяльності, яка розкриває її особливості. Класифікація об'єктів сфери, що досліджується, є традиційним методом пізнання, яке ґрунтується на особливих ознаках воєнної лексики, серед яких: структура, зміст, функції тощо.

В. І. Литовченко [27, с. 158] стверджує, що лінгвістичні класифікації термінів ґрунтуються на ознаках термінів, як слів чи словосполучень певної мови. Зразком такої класифікації може слугувати:

1) класифікація за змістовою або семантичною структурою, що дає можливість виокремити терміни однозначні та багатозначні, тобто ті терміни, які мають два чи більше значень у межах однієї терміносистеми;

2) класифікація за сферою застосування: універсальні, що є спільними для багатьох споріднених областей; унікальні, призначені для однієї області та концептуально-авторські терміни;

3) історико-лексикологічна класифікація термінів, утворена для кожної конкретної епохи, у якій функціонують терміни-архаїзми та терміни-неологізми.

Л. П. Білозерська [5, с. 22-23] розподіляє терміни на три групи відповідно до ступеня спеціалізації значення. Ця класифікація містить:

- загальнонаукові терміни – це ті терміни, що вживаються фактично у всіх галузевих термінологіях;
- міжгалузеві терміни – це терміни, що застосовуються у декількох споріднених або віддалених галузях;
- вузькогалузеві терміни – це терміни притаманні тільки для конкретної галузі.

Зазначимо, що воєнна лексика у сучасному мовознавстві вивчається у різноманітних аспектах, що пов'язані з головними тенденціями розвитку лінгвістики. Найбільш розповсюдженим у мовознавстві є вивчення воєнної лексики у лексико-семантичному аспекті, згідно з яким виділяють різні лексико-тематичні групи, які об'єднують слова для позначення предметів, понять, процесів, ознак тощо.

Ю. О. Лукіяничук [29] пропонує тематичну класифікацію воєнних термінів відповідно до видів та родів Збройних Сил. Так, дослідник пропонує виокремлювати:

1. терміни Сухопутних військ;
2. терміни Військово-морських Сил;
3. терміни Військово-повітряних Сил;
4. терміни Військ зв'язку;
5. терміни Інженерних військ.

Більшість дослідників розглядають воєнну лексику як один зі складових елементів лексичної підсистеми. За семантичним критерієм вчені серед словникового складу української мови виділяють загальновідомі назви військових понять та зброї, розділяючи їх на різні поля, класи, семантичні групи. До прикладу, Н. О. Яценко [50, с. 30-32] розглядає воєнну лексику на

матеріалі історичних романів та диференціює її на три головні тематичні групи:

- 1) слова на позначення військових осіб;
- 2) назви старовинної зброї, військового спорядження та регалій;
- 3) лексеми на позначення тактики чи стратегії, військових операцій, бойових дій.

Г. І. Халимоненко [48], вивчаючи мовлення українського козацтва, пропонує свою класифікацію воєнної лексики, що охоплює такі тематичні групи:

- 1) назви, що віддзеркалюють організацію війська;
- 2) лексика на позначення атрибутів влади;
- 3) рангова термінологія Війська Запорізького;
- 4) терміни на позначення понять стратегії та тактики;
- 5) термінологія судноплавства;
- 6) назви зброї та бойових знарядь;
- 7) назви реалій, пов'язаних із кіннотою.

О. Я. Андріянова [2, с. 91], здійснюючи дослідження військово-морської термінології, пропонує дещо детальнішу класифікацію військових одиниць та виокремлює тринадцять тематичних груп. О. Я. Андріянова досить повно характеризує найменування корабельного розпорядку, назви на позначення військово-морських команд для надводних кораблів та підводних човнів, а також стройових команд та керування шлюпками.

О. С. Поліщук, Т. Б. Бондаренко та А. Д. Алиєва [36, с. 300-301] пропонують узагальнену класифікацію воєнної лексики:

- 1) номінативні одиниці на позначення різних родів військ – лексика, яка використовується задля опису понять у формуваннях збройних сил;
- 2) номінативні одиниці на позначення штабної сфери – лексика, що широко застосовується в органах військового управління особовим складом;

3) номінативні одиниці на позначення загальнотактичних дій – лексика, що вживається під час розв’язання загальнотактичних завдань, веденні загальновійськового бою та його підготовці;

4) номінативні одиниці на позначення організаційних дій – лексика, що використовується в різних одиницях військових сил;

5) номінативні одиниці на позначення військово-топографічних дій – лексика, що використовується у вивченні місцевості, цілевказівці, орієнтуванні, здійснення вимірювань на місцевості;

6) номінативні одиниці на позначення командно-стройових дій – лексика, яка застосовується у стройовій підготовці та командному мовленні військовослужбовців.

3. О. Дубинець [17, с. 169] серед воєнної лексики розрізняє:

1) назви осіб, пов’язаних з військовою справою;

2) назви збройних сил, стратегій, військових одиниць та тактик ведення бойових дій та їх наслідків;

3) назви зброї, регалій та військового спорядження.

Дослідниця В. В. Погонєць [34, с. 67-70] з-поміж воєнної лексики виокремлює:

1) термінологічну лексику, що представлена термінами;

2) професійну лексику, яка охоплює професіоналізми;

3) специфічну лексику певних соціальних груп, що включає жаргонізми.

Поширеним у мовознавчій науці є поділ воєнної лексики за дериваційним критерієм. Деривацію в лінгвістиці трактують як процес утворення вторинних мовних знаків, що можна пояснити за допомогою вихідної одиниці: морфів на базі звуків, слів на базі інших слів чи словосполучень, словоформ на базі морфів, тексту на базі висловлювань [12, с. 79]. Дослідники воєнної лексики (Л. В. Мурашко, О. Я. Андріянова, Т. Б. Лебедева та ін.) здійснюють аналіз найбільш продуктивних моделей її творення, зокрема детально розглядають морфологійний,

лексико-синтаксичний, лексико-семантичний та морфолого-синтаксичний способи творення воєнних номенів, що дає можливість схарактеризувати лексико-граматичні класи воєнних номенів. Дери́ваційна класифікація воєнної лексики представляє не тільки можливості побудови слів з різними формантами та ступінь їх продуктивності, але й забезпечує більш ґрунтовний опис семантики лексем воєнної сфери.

Окрім того, у сучасному мовознавстві виконано аналіз воєнної лексики у функційному аспекті, що передбачає систематизацію номенів воєнної справи відповідно до сфери функціонування в лексико-семантичному полі «Воєнна лексика». Відомо, що воєнна галузь не обмежується тільки формальними дефініціями об'єктів, понять та предметів воєнної справи, а тому воєнна лексика містить сленг військових, жаргонізми, просторічну та розмовну лексику. До цієї групи належать емоційно забарвлені елементи воєнної лексики, неоднорідні за своєю функціональною характеристикою лексичні одиниці, що найчастіше являються стилістичними синонімами воєнних термінів. Таким чином, воєнна лексика також характеризує сферу неофіційного професійного спілкування, стираючи межі між військовою і загальномовною розмовною лексикою. Беручи до уваги функціональний критерій, воєнна лексика в мовознавстві розподіляється на загальнонаукову, міжгалузеву, вузькогалузеву та загальновійськову [25, с. 106].

У воєнній субмові також можливо виділити загальновоєнні та вузькогалузеві слова. До загальновоєнної лексики відносять власне воєнні терміни, які зафіксовані в словниках із позначкою «військ.», наприклад, флагман, гарнізон тощо. До воєнної лексики належать міжгалузеві, загальнонаукові й загальноповсякденні лексичні одиниці.

Н. О. Яценко [51, с. 14] справедливо зазначає, що лексика на позначення реалій вузькопрофесійної сфери за умови переходу до галузевої терміносистеми набуває ознак терміна, серед яких виділяється тісний зв'язок із поняттям, дефінітивність, однозначність, відсутність емоційно-експресивного та стилістичного забарвлення, обмеженість сферою

вживання. До вузькогалузевої воєнної лексики належить субстандартна та термінологічна. У субстандартній лексиці переважають експресивно забарвлені елементи на позначення воєнної сфери. До термінологічної воєнної лексики зараховують зафіксовані в спеціальних галузевих словниках спеціальні слова вузької сфери застосування.

Слід зауважити, що не існує чіткої межі між термінологічною та нетермінологічною лексикою, між воєнною лексикою загалом та лексикою просторічною, загальномовною, вжитою у воєнному значенні. Така проблема викликана складними зв'язками слів, їх різноманітними характеристиками.

Окрім того, на наш погляд, існують й інші проблеми класифікації воєнної лексики. Зокрема, воєнна лексика містить терміни, які належать до різних сфер – військової техніки, стратегії, тактики, психології, етики, медичних аспектів, а також мови пропаганди, національної ідентичності й політики. Кожен із цих аспектів вимагає окремого підходу до класифікації та визначення особливостей.

Часто воєнна лексика має подвійне або навіть множинне значення залежно від контексту. До прикладу, терміни, що позначають військові дії чи техніку, можуть одержувати нові семантичні значення у міру того, як ситуація змінюється, що ускладнює завдання чіткої класифікації та аналізу їх функціонування в різних контекстах. Важливим аспектом є використання воєнної лексики в медіа, де вона не тільки описує факти, але й активно впливає на сприйняття подій, формує світогляд аудиторії, що, безумовно, створює додаткові труднощі при класифікації, оскільки терміни можуть мати емоційне забарвлення, бути частинами маніпулятивних стратегій чи політичних наративів.

Воєнна лексика постійно змінюється залежно від нових технологій, стратегії ведення війни та змін у суспільному контексті. Тому класифікація воєнних термінів повинна бути гнучкою, здатною враховувати нові явища, такі як кібернетична війна або використання новітніх технологій в армії. На додаток, з одного боку, існує необхідність у чітко визначених термінах для

точного опису військових процесів, а з іншого – важливим є внесення емоційно забарвленої та образної лексики, яка часто зустрічається в описах бойових дій, діяльності армії та повсякденного життя під час війни, тому виникає проблема балансу між термінологічною точністю та емоційною виразністю.

Особливості використання воєнної лексики можуть залежати від географічного, культурного та історичного контексту, а тому класифікація лексики, що використовується в різних регіонах (наприклад, на Тернопільщині), потребує урахування місцевих мовних та культурних відмінностей, а також специфіки інтернет-видань, що публікуються в конкретному регіоні.

Як бачимо, проблема класифікації воєнної лексики полягає в необхідності розробки ефективних критеріїв для поділу термінів на категорії, які віддзеркалюють їхні функційні й семантичні особливості в різних контекстах. Це завдання вимагає комплексного підходу та врахування соціальних, культурних, політичних та лінгвістичних аспектів.

Отже, у науковій літературі можна простежити відсутність єдиного загальноприйнятого підходу до класифікації воєнної лексики. Виконаний аналіз наукових праць дав можливість виокремити такі класифікації у межах досліджуваного лінгвістичного феномену: за тематичним критерієм, за семантичним критерієм, за дериваційним критерієм та за функційним критерієм. Кожна з пропонованих науковцями класифікацій є значним внеском у сучасну лінгвістичну науку, що сприяє подальшим мовознавчим пошукам та поглибленому вивченню воєнної лексики.

1.3. Стилiстично маркованi одиницi в системi воєнної лексики та способи їх утворення

Вiдомо, що мовнi засоби застосовуються в рiзноманiтних сферах дiяльностi людини, а вiд ефективностi їх уживання залежить бiльший чи менший ефект комунiкативної доцiльностi. Дiєве використання мовного

засобу дає можливість точніше висловити певну думку, чіткіше передати настрої мовця, почуття його ставлення до того, про що йде мова. «Мовний засіб сам по собі є комунікативно значущим: він називає, класифікує предмети, явища (відносить позначене до того чи іншого класу понять), надає певну інформацію про предмети, явища об'єктивного світу, про їхні зв'язки, про їх взаємодію» [31, с. 40]. В актах мовної діяльності мовні засоби набувають здатності подавати додаткову інформацію, що накладається на предметно-логічний зміст мовних засобів, детермінованих характером комунікативного завдання.

Воєнні події в нашій державі значно розширили склад української воєнної лексики, особливо її субстандартний пласт. Поява великої кількості емоційно забарвлених лексичних одиниць у мові яскраво демонструє процес залучення загальноновживаної лексики для позначення військових та воєнних понять. Наразі воєнна лексика перестає функціювати лише у вузькоспеціальних контекстах, вона наявна в повсякденному вжитку політиків, дипломатів, журналістів, а також пересічних громадян завдяки глобалізованому інформаційному простору.

Як уже було раніше зазначено, окрім термінів, до воєнної лексики входять стилістично марковані слова та словосполучення. Стилiстично марковані одиниці в системі воєнної лексики та способи їх утворення є важливим аспектом мовознавчого аналізу, оскільки мова війни має свої особливості, що визначаються не тільки термінологічною точністю, а й емоційним, експресивним, часто маніпулятивним характером лексики. Стилiстично марковані одиниці – це слова чи вирази, що несуть певну емоційну або оцінну забарвленість, визначають ставлення до того чи іншого явища або об'єкта та виконують функції впливу на сприйняття інформації. У контексті воєнної лексики такі одиниці набувають особливої значущості, адже вони не тільки інформують про факти, а й створюють образи, формують настрої та ставлення до подій.

Варто зауважити, що здебільшого стилістично марковану воєнну лексику розподіляють на:

- розмовну лексику;
- воєнні неологізми;
- військовий сленг.

До прикладу, військовий сленг, охоплюючи майже всі сфери військової діяльності, представлений лексичними одиницями, що мають яскраве емоційно-оцінкове забарвлення, віддзеркалюють військовий побут і реалії, що застосовуються головним чином у військових колах, проте відомі всім носіям мови та вживані в процесі комунікації для експресивної функції, а не з метою кодування мови [45, с. 132]. Практично всі терміни, види озброєння, майна, військової техніки та будь-які інші речі мають свої назви як в літературній, так і в неформальній мові. Це викликано необхідністю мати прості назви для предметів і подій і в особистому житті, і професійній діяльності військовослужбовців [30, с. 140].

Крім того, військовий сленг є сукупністю неологізмів: частина з яких утворена шляхом скорочення назв типів, видів, моделей озброєнь, військових посад, військових звань, спеціальностей, інших явищ військового побуту, ще одна частина – запозичена з кримінального жаргону та побутового гумору, а інша частина виникла під впливом явища «дідівщини» та віддзеркалює область позастатутних стосунків між військовослужбовцями. Військовий сленг може відрізнятися в різних видах (родах, силах і видах військ) збройних сил, у спецвійськах, в окремих підрозділах військовослужбовців, відповідно до формування та спеціальності, досвіду служби й тому подібне.

У військовослужбовців сленг служить для стислості позначення предметів чи виробів і явищ армійського, флотського, авіаційного та спеціального (службового) життя, життя внутрішніх і прикордонних військ, а також для простоти спілкування у специфічній соціальній групі військових та на позначення приналежності до неї.

На думку Д. Говарда [54, с. 188], військовий сленг сприяє зближенню військовослужбовців, які традиційно походять з різних соціальних верств. Військовий сленг можна класифікувати за категоріями та тематичними групами, що сприяє його вивчення як в дослідних, так і в освітніх цілях.

Із погляду вживаності військовий сленг можна розподілити на дві частини. Так, перша частина вживається досить широко та входить як складовий елемент в просторічну лексику української мови, що позначає різноманітні військові поняття, вона є порівняно нечисленною. Друга частина має вузьку сферу вживання, головним чином застосовується збройними силами нашої держави, вона є більш численною та складається зі специфічної просторічної воєнної лексики [19, с. 159].

Дослідниці І. В. Андерсон та Т. А. Івасишина [1, с. 42-43] розподіляють військовий сленг на чотири групи:

1) лексичні одиниці на позначення солдатського, молодшого й старшого офіцерського складу. Семантична група армійської лексики на позначення рядового, сержантського та офіцерського складу є однією із найбільш репрезентованих в армійському сленговому говорі та містить окремі лексичні одиниці, словосполучення, а також цілі синонімічні ряди;

2) слова на позначення побуту військових;

3) лексеми щодо окреслення військових дій та завдань;

4) вирази стосовно назв зброї, військового спорядження, військової техніки й технічних засобів тощо.

Військовий сленг не є сталий та остаточно сформований, він постійно піддається впливові часу, розвитку військової техніки та устаткування, змінам державного устрою, побутових чинників, впровадженню нових військових звань тощо.

Слід зауважити, що військовий сленг відрізняється від загальнонародної просторічної лексики такими характерними властивостями:

- використання скорочень;

- використання вузькоспеціальної військової термінології як у переносному сенсі, так і при словотворенні різного роду;
- запозичення з жаргону;
- різко специфічне емоційне забарвлення (в ході переважання елементів із негативною згрубілим забарвленням);
- порівняно більш інтенсивним запозиченням з іноземних мов [19, с. 158].

Окрім просторічної лексики, у складі військового сленгу варто обов'язково виокремити вульгаризми, жаргонізми декласованих елементів, які не позначають спеціальні военні поняття, проте використовуються в збройних силах інтенсивніше, аніж в інших сферах діяльності. Лексика та фразеологія військового сленгу не тільки соціально маркована, але й експресивно-емоційна та стилістично знижена. Більшість військових жаргонізмів можна віднести до побутової, літературно-розмовної лексики, просторіччя.

Мовний портрет сучасного військового виглядає таким чином: схильність до мовної творчості та ритуалізації, вульгаризація мовлення. Мовна творчість виявляється в активному вживанні метафоричних мовних одиниць, каламбурі, грі на схожості: «весло» – ложка, «таблетка» – медична машина, «капуста» – емблема, що означає підлеглість певному підрозділу, «китобійня» – місце посиленої фізичної підготовки, «ошийник» – галстук.

Стосовно ритуалізації, то вона зумовлена насамперед обов'язковими ритуалами офіційних (шикування, паради) та неофіційних відносин. З такої карнавальності у субкультурі солдат строкової служби походить етимологія жаргонізму «парадка», адже ця лексема використовується не тільки на позначення парадної форми, але і як одяг, перешитий відповідно до особливих смаків тих, хто звільняється та прикрашений різними видами можливих солдатських розрізень.

Використання значної кількості нестандартних лексичних одиниць, вульгаризмів пояснюється особливостями військового, а особливо

армійського субкультурного утворення, оскільки його представники мають певні установки, які детермінують та корегують їх уявлення та ціннісні орієнтири, мовлення та характер поведінки. Це соціальне угруповання представлене в більшості чоловіками, яких характеризує ієрархічність, жорстка офіційність та субординація у стосунках, корпоративність тощо [22, с. 85-86].

Ситуація, що склалася на сьогодні на території нашої держави, сколихнула почуття патріотизму, на хвилі чого багато молодих людей пішли служити до Збройних Сил України та Національної Гвардії України. Військовий жаргон, одержаний у спадок від радянської армії та розширений шляхом участі українського військового контингенту безпосередньо у військових діях («афганський» лексикон, що набув поширення і через пісні частково увійшов до пласта загальноживаної лексики) та у якості миротворців у різних державах, поповнюється новими військовими жаргонізмами, що утворені реаліями сучасності.

Українці, які стали на захист своєї держави, пишуть свою нову історію, утворюючи україномовні військові жаргонізми. Наведемо декілька прикладів сучасного жаргону військових, який можна назвати жаргоном АТО: «подарунки» – боеприпаси, що прилетіли зі сторони ворога, «есемеска» – свій залп, який надсилається у відповідь на «подарунок», «еноти» – десантники (через полосаті тільники), «на третю», «...на 12 годин» – «спосіб вказати напрямом згідно з часовою стрілкою» [22, с. 86].

Підкреслимо, що воєнні неологізми сьогодні є досить поширеним явищем та з'являються й надалі. Воєнні неологізми – це нові слова та вирази, що з'являються в мові внаслідок розвитку воєнної ситуації, зміни умов ведення бойових дій, нових технологічних досягнень або ж через зміни в політичному й соціальному контекстах. Вони віддзеркалюють новітні реалії війни, нові поняття, терміни й концепти, які раніше не мали відповідних лексичних одиниць у мові. З огляду на специфіку воєнного лексикону, неологізми можуть бути як технічними, так і соціально-політичними,

емоційно забарвленими чи пропагандистськими. За період російсько-української війни виникло чимало яскравих неологізмів.

Воєнні неологізми часто з'являються через появу нових видів зброї, техніки, тактик ведення бою, а також через специфічні події, які змінюють хід війни. Ці слова зазвичай активно використовуються у військових, політичних, інформаційних та пропагандистських текстах, де надзвичайно важливо передати точність або емоційний вплив. Крім того, багато неологізмів – це запозичення з інших мов, що адаптуються до місцевої мови або міжнародного вжитку.

Воєнні неологізми мають велике значення у формуванні нових концептів, що стають частинами суспільної свідомості. Вони не лише вказують на нові реалії війни, але й виконують функцію соціальної мобілізації, психологічного впливу, а також пропаганди, формуючи певні уявлення про те, що відбувається в суспільстві під час війни. Таким чином, воєнні неологізми є важливим інструментом, через який мова фіксує зміни в суспільних, політичних та технічних реаліях війни, і вони мають значний вплив на те, як суспільство сприймає та реагує на збройний конфлікт.

Загалом стилістично марковані лексичні одиниці у складі воєнної лексики характеризуються тим, що:

- ці лексеми виникають переважно серед особового складу збройних сил та певною мірою є незрозумілими у використанні поза межами збройних сил, проте вони можуть розширювати сферу свого вживання завдяки широкому діапазону комунікативної взаємодії в сучасному інформаційному просторі;

- вони вміщують лексичні одиниці різноманітного емоційного забарвлення;

- серед цих лексичних одиниць переважають лексико-фразеологічні одиниці, що є незрозумілими або мало зрозумілими для людей, не пов'язаних із військовою галуззю [19].

Для утворення стилістично маркованої воєнної лексики застосовуються, по-перше, загальноживані слова, що досить часто не мають відношення до військової справи, і, по-друге, вирази, які охоплюють загальновідомі військові термінологічні одиниці. Відношення між воєнною та загальноживаною лексикою мають взаємозалежний характер. Воєнна лексика не лише поповнюється коштом загальноживаної, вона також здатна переходити до сфери загальноживаної лексики завдяки детермінологізації, в ході якої відбувається спрощення поняття, що передається терміном.

Склад стилістично маркованої воєнної лексики в українській мові поповнюється шляхом:

- словотвору – лексико-семантичного (слова та словосполучення, утворені шляхом перенесення значень) та морфологічного (слова та словосполучення, утворені шляхом словоскладання, скорочення, афіксації, конверсії);

- утворення стійких фразеологічних словосполучень;

- шляхом іншомовних запозичень тощо[8].

Звідси витікає, що серед військових новоутворень є власне неологізми, які мають нову форму та новий зміст; трансномінації, які передають що існує значення новою формою; семантичні інновації, або переосмислення, в яких нове значення передається формою, яка існувала раніше. Нові військові терміни утворюють із використанням звичайних способів словотвору, характерних для сучасної української мови: афіксація, складання слів, конверсія, скорочення тощо [9, с. 365].

Зауважимо, що утворення фразеологічних одиниць є особливим шаром лексичного складу воєнної підмови, який містить мовні одиниці, які позначають поняття, безпосередньо пов'язані з військовою справою, збройними силами, і які розподіляються на стійкі сполучення лексем із повністю або частковим переосмисленим значенням, а також на стійкі сполучення слів, що не вміщують переосмислених компонентів, внесення яких до об'єкта дослідження ґрунтується на широкому розумінні фразеології,

що вивчає не лише фразеологічні ідіоми та фразеологічні сполучення, але й стійкі фрази різних структурних типів.

Формування окремих фразеологічних одиниць може відбуватися шляхом переосмислення стійких словосполучень нефразеологічного характеру, які віддзеркалюють різноманітні сторони людської діяльності, компоненти яких не втрачають своїх буквальних значень. Унаслідок образно-метафоричного вживання такі лексичні сполучення можуть переходити із закріпленої за ними сфери функціонування до військової сфери, набуваючи емоційно-експресивного забарвлення [9, с. 367].

Запозичення іншомовних лексичних одиниць у військовій сфері зумовлені внутрішньомовними чинниками (необхідністю позначення нових реалій і понять), а також екстралінгвальними чинниками (етапами розвитку військових галузей і мовними контактами, які відбуваються під час військових конфліктів та війн). Внутрішньомовні чинники запозичення пов'язані з необхідністю адаптації мови до нових реалій та концептів, що виникають внаслідок розвитку військових технологій та тактики. Зокрема, коли з'являються нові явища, які не можуть бути описані за допомогою вже наявних мовних засобів, мовці часто звертаються до іншомовних термінів, що дозволяють заповнити цю прогалину.

Війна є сферою, де технології та стратегії розвиваються швидко, і це вимагає введення нових термінів, адже багато інновацій у військовій сфері мають іноземне походження або були розроблені в інших країнах, їхні назви можуть бути запозичені для опису нових концептів або технічних характеристик. Наприклад, нові типи зброї, військової техніки, ракетних систем потребують конкретних термінів для їхнього опису. Багато з цих термінів були створені або вперше застосовані в певних країнах, де була розроблена новітня техніка. У таких випадках запозичення є природним процесом, який дозволяє швидко і точно передавати нові ідеї.

Екстралінгвальні чинники, які зумовлюють запозичення, є результатом зовнішніх впливів на мову, зокрема, військових конфліктів, міжнародних

контактів і співпраці між державами. До прикладу, під час активних бойових дій часто виникають мовні контакти між державами, що перебувають у конфлікті або знаходяться на стороні союзників. Внаслідок цих контактів з'являються запозичення, коли одна країна адаптує терміни іншої для позначення нових видів техніки чи тактики. Військові альянси, такі як НАТО або інші міжнародні організації, сприяють перенесення термінів між державами. Під час спільних навчань, розробки нових озброєнь, обміну досвідом виникає потреба в стандартизації термінів, що також може призвести до запозичень. Додатково, в умовах глобалізації та інтеграції військових технологій, багато країн намагаються узгодити свої терміни з міжнародними стандартами. Наприклад, багатонаціональні проекти в галузі озброєнь часто передбачають використання термінів, що застосовуються на міжнародному рівні, через що мови, зокрема англійська, стають каналом для запозичення [9, с. 368].

Таким чином, запозичення іншомовних лексичних одиниць у військовій сфері є природним процесом, зумовленим як внутрішніми мовними потребами, так і зовнішніми факторами, пов'язаними з розвитком військових технологій, міжнародними контактами та глобальними військовими конфліктами. Важливими чинниками цього процесу є розвиток нових технологій, міжнародна співпраця та вплив зовнішніх воєнних подій, таких як війни та військові альянси. Запозичення термінів з інших мов дає можливість оперативно адаптувати мову до змін в умовах війни та безпеки, зберігаючи точність і специфічність опису нових реалій.

Загалом, вважаємо, що стилістично марковані одиниці в воєнній лексиці мають важливе значення в комунікації, оскільки вони допомагають не тільки передавати факти, але й формувати ставлення до них. Вони активно використовуються в пропагандистських матеріалах, щоб викликати певні емоції у громадськості, підвищити моральний дух або, навпаки, знизити настрій ворожої сторони. Використання стилістично маркованих одиниць також дозволяє маніпулювати суспільною думкою, мобілізувати людей,

створювати образи «ворога» та «героя», що є значущим аспектом мовної війни. У зв'язку з цим, стилістично марковані одиниці у воєнній лексиці виконують не тільки інформативну, але й експресивну, оцінну роль та мають важливе значення для формування сприйняття війни в соціумі.

Отже, що воєнна стилістично маркована лексика, зберігаючи чинний у певний історичний період стан, водночас підпорядковується законам еволюційного розвитку. Її ядро, тобто, термінологія, та периферія, до якої відноситься субстандартна лексика, інтенсивно розвиваються та удосконалюються на сучасному етапі, поповнюючись «неологізмами», тобто словами, словосполученнями, фразеологізмами, які з'явилися на певному етапі розвитку для передачі нових військових понять і реалій. Стилiстично марковані одиниці у воєнній лексиці віддзеркалюють складний і багатогранний характер мови війни, вони не лише передають технічні аспекти воєнних дій, але й допомагають зрозуміти емоційний та культурний контекст, у якому ці події відбуваються.

РОЗДІЛ 2. МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВОЄННОЇ ЛЕКСИКИ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

2.1. Функційні особливості вживання лексем, утворених морфологічним способом

У сучасному світі українська мова активно використовує військові лексеми, утворені різними способами, що засвідчує їх велику популярність та необхідність у комунікації як між військовими, так і між цивільними. Активне застосування лексем у засобах масової інформації також підтверджує їх широке вживання у суспільстві [37, с. 30].

У контексті цього дослідження ми зосередимо увагу на дослідженні функційних особливостей вживання лексем, утворених морфологічним способом, лексико-семантичним способом та на функційних особливостей використання фразеологічних одиниць. У цій роботі були застосовані методи аналізу й синтезу, що дали можливість узагальнити теоретичну базу роботи та систематизувати зібраний матеріал. Крім того, був застосований описовий метод, що дозволив виявити особливості функцій лексем, утворених різними способами в інтернет-виданнях Тернопільщини. Також задля виокремлення

мовних показників стилістичного забарвлення лексичних одиниць, був застосований метод безпосереднього спостереження. Усі зазначені методи дали змогу дослідити воєнну лексику з різних боків та детально проаналізувати специфіку її функціонування в мові.

Матеріалами для дослідження слугували такі інтернет-видання Тернопільщини:

- «Доба» [15] (Додаток А);
- «Інформаційний простір Тернопілля» [21] (Додаток Б);
- «TeNews.org.ua» [38] (Додаток В);
- Тернопільська мережева газета [39] (Додаток Г);
- Тернопільські гарячі новини [40] (Додаток Д);
- Тернополяни [41] (Додаток Е).

Здійснюючи дослідження функційних особливостей вживання лексем, утворених морфологічним способом, ми зауважили, що значущу роль у створенні медіатекстів інтернет-видань Тернопільщини відіграють терміни воєнної тематики, відомі імена людей або назви зброї, країн, а також ексклюзивний заголовок, що задає тему повідомлення й здійснює атрактивну функцію щодо заохочення читачів до прочитання матеріалу, застосовуючи газетні кліше, наявність елементів розмовного стилю, запозичених слів, жаргонізмів, цитувань та евфемізмів. Очевидно, що в мові інтернет-видань цього регіону, які віддзеркалюють основні події українсько-російської війни, переважає професійно-термінологічний лексикон військової сфери.

У ході дослідження виявлено, що значна частина військової лексики в інтернет-виданнях Тернопілля утворена морфологічним способом. У цих виданнях досить поширеними є іменникові новотвори із суфіксом **-ізаці(я)**, які позначають абстрактні поняття або процеси, що стосуються певних явищ або змін у соціально-політичному контексті, зокрема в умовах війни чи конфлікту, як-от: *могилізація*. Проілюструємо прикладом: *«Часткова **могилізація**» викликала незначне падіння рейтингів кремлівської влади»; «Росію «зненацька» охопила «**могилізація**»...»* [38]. Тут термін вживається

для позначення певних політичних або соціальних процесів, що призводять до погіршення ситуації в державі. У таких новотворах, як «могілізація» важливою є їхня функція метафоризації: вони використовуються для надання конкретному явищу чи процесу більш яскравого та виразного опису. Ці новотвори надають мові емоційного забарвлення, виражають відчуття катастрофічного чи апокаліптичного впливу, що є характерним для дискурсу, пов'язаного з війною, конфліктами або політичними катастрофами.

Активно в проаналізованих інтернет-виданнях Тернопільщини функціують іменникові деривати з абстрактним значенням, утворені за допомогою іншомовних префіксальних морфем. Зокрема, актуалізувалися іншомовні слова з додаванням префікса *-де*, що скасовуючи значення негативної дії, процесу, надає лексемі протилежного значення, до прикладу: *деокупація, демілітаризація, денаціоналізація, дерусифікація, декомунізація* тощо: «Під час війни пришвидшилася **декомунізація**, але кошти держзрадників потрібно передати на ЗСУ» [39]; «Щодо закону про **декомунізацію** перейменувати варто населені пункти – Москалівка, Гвардійське, Красна, Червоне, Красне, Краснолука, Краснопуца, Красносільці, Мартишківці, Травневе, Ємелівка, Дружба, Мирне» [41]; «Президент Володимир Зеленський наголошує, що попри виклики, з якими нині зіткнулася Україна через епідемію COVID-19, досягнення миру на Донбасі та **деокупація** Автономної Республіки Крим були й будуть для нього головними пріоритетами» [38]; «У розмові із американською журналісткою та колумністкою Труді Рубін керівник спецслужби нагадав, що стратегічною метою України залишається повна **деокупація** поневолених росією земель»; «Не всіх на Тернопіллі стосується **декомунізація і дерусифікація**» [41].

У російсько-українській війні зазначені іменники набувають різних конотацій, що залежить від того, хто їх вживає. Так, для російської пропаганди ці лексеми є інструментом для формування образу українця як військового злочинця. У нашій мові ці деривативи з маркованими

емоційно-експресивними суфіксами, узуально виражають згрубілість, пестливість, схвалення тощо, а також визначають конотативну спрямованість висловлювання. Загалом, іменникові деривати, утворені за допомогою префіксальних морфем, зокрема префікса -де, є важливим інструментом для формування сучасної військової та політичної лексики в Україні. Вони дозволяють чітко виражати процеси скасування негативних явищ і процесів, що мають на меті відновлення національної ідентичності, суверенітету та боротьбу за незалежність. Ці терміни, залежно від контексту, можуть набувати різних конотацій, що відображають політичну та соціальну ситуацію, а також емоційну спрямованість висловлювань.

Досить поширеними в інтернет-виданнях Тернопільщини є безсуфіксальні лексеми, зокрема, віддієслівні лексеми, які утворені таким різновидом морфологічного способу. Такі лексеми краще передають динаміку події, вони вирізняються компактністю словоформи, хоча й дещо зниженим розмовно-діловим відтінком. До прикладу: «Ініціатива на нашому боці, бо крок за кроком – це теж **наступ**» [39]; «Напередодні під час виконання бойового завдання Руслан разом із бойовими побратимами із ЦСО «А» потрапив під артилерійський **обстріл**» [41]; «Тернопільські волонтери поїхали на Великдень туди, де колись потрапили під **обстріл**» [15]; У Збройних Силах кажуть, що зайняли та утримують оборонні позиції, відбивають повітряний **напад**, ситуація контрольована, інформація щодо десантування російських військ в Одесі не відповідає дійсності» [38].

Вважаємо, що в умовах сучасної інформаційної війни, особливо під час військових конфліктів і жорстоких війн, використання віддієслівних лексем допомагає формувати певний імідж події, часто спрощуючи її сприйняття та сприяючи швидкому поширенню інформації. Вони дозволяють чітко, але лаконічно передавати важливу інформацію, що дає можливість медіа швидко реагувати на події, не перевантажуючи їх занадто складними фразами.

У мові проаналізованих інтернет-видань Тернопільщини відзначаємо активне функціонування іменникових юкстапозитів. Юкстапозити – це

складні слова, що утворені шляхом складання слів або словоформ. Юкстапозити, виникають шляхом поєднання двох основ, що можуть бути іменниками, прикметниками або іншими частинами мови. Їхнє утворення може бути як за допомогою злиття двох слів, так і безпосередньо через сполучення слів, що виводить нові значення, адаптовані до сучасних реалій.

Такі композити називають особою за родом діяльності чи приналежності до певної соціальної групи, а також поняття військової, соціальної, побутової сфери тощо. У проаналізованих інтернет-виданнях Тернопільщини іменникові юкстапозити набули значної популярності, оскільки вони дозволяють акуратно та однозначно позначати ключові соціальні та військові реалії, що змінюються в умовах військових конфліктів. Військова лексика є надзвичайно динамічною, і ці складні лексеми допомагають швидко вводити нові поняття, такі як *«терористичні держави», «кіберфахівці», «обороноздатність»* тощо.

Наведемо декілька прикладів: *«Ворог обстрілює рятувальників з перших днів повномасштабного вторгнення. Сьогоднішній ранок, на жаль, не є виключенням. росія – держава-терорист!»* [41]; *«Кіберфахівці СБУ продовжують зміцнювати систему кібербезпеки держави та комплексно протидіють спробам російських загарбників завадити функціонуванню вітчизняних цифрових систем державного управління»* [38]; *«Головка назвав ганебними дії влади в питанні посилення обороноздатності держави»* [41].

Виявлено, що часто вживаною в аналізованих виданнях є лексема *«бандеромобіль»*. Ця лексема створена за продуктивною моделлю сучасної мови, як-от: електромобіль. Дериват *«бандеромобіль»* вирізняється смисловою глибиною та нищівним іронічним підтекстом, що мотивовані значенням головного компонента в його структурі – іменем Степана Бандери: *«Бандеромобіль» купили для воїнів за допомоги жителів і меценатів Великогаївської громади»; «Голова Тернопільської облради відвіз на передову «Бандеромобіль» та обладнання для захисників»* [38]; *«За сприяння народного депутата Ігоря Василюва було придбано ще один «Бандеромобіль»*

для захисників України» [41]; «Тернополяни купили бійцям **«бандеромобіль»** [21].

Як засвідчує аналіз фактичного матеріалу, за допомогою складання слів або словоформ, утворені й прикметники, широко вживані в інтернет-виданнях Тернопілля: «Українська **протиповітряна** оборона перехопила 4 ворожі **«Шахеда»** [39]; «Потім була **довготривала** оборона Сєвєродонецька і блискавичний контрнаступ на Харківщині» [41]; «**Довготривала** війна на виснаження – так аналітики інституту вивчення війни пояснили, що саме путін заклав у свою «теорію перемоги», яку нещодавно публічно виголосив» [38].

З-поміж прикметникових лексем в аналізованих виданнях, як свідчить спостереження та фактичний матеріал, переважають префіксальні утворення. До продуктивних відносяться, зокрема, такі українські форманти (*проти-, про-*). Проілюструємо це прикладами: «Марина Федорченко приїхала з Донецька до Тернополя через свої **проукраїнські** погляди» [40]; «Наша **протиповітряна** оборона фіксує запуск ракет і їх траєкторію, але не кінцеву точку призначення» [39]; «Також Андрій Черняк розповів, що українська **протиповітряна** оборона щодня посилюється» [41]; «Степан Барна: «Москва боїться, що у Верховній Раді виникне стійка **проукраїнська** більшість» [15]; «**Проросійські** сили з дня у день дихають вільніше»; «Тут кожен населений пункт має своїх героїв, тут немає іншої думки, аніж **проукраїнська!**» [38].

Нерідко використовують й аббревіатури різних типів, коротші порівняно з вихідними структурами, що, безперечно, сприяє стислості мовлення. Досить частотними є аббревіатури, які утворені способом об'єднання скорочених і повних основ. Вони функціонують головним чином як назви конкретних реалій та осіб за приналежністю до певної соціально-вікової групи, як-от: «У **Генштабі** Збройних сил України повідомили, що планують набрати 10460 призовників» [40]; «**Генштаб** ЗСУ вносить зміни до порядку призову під час мобілізації» [38].

Характерним для інтернет-видань Тернопільщини є широке використання буквених абревіатур, зокрема в текстах, що стосуються українсько-російської війни. До прикладу: *«Ворог завдав загалом 8 ракетних, 47 авіаційних ударів, 27 атак МЛРС по позиціях українських військ та цивільних цілях в Україні»* [39]; *«Попри перешкоди у реєстрації кандидатом у депутати **ВР**, Василь упевнений у своїх силах»* [38]; *«Переселенець, якого прихистили у Тербовлі, пішов воювати за ДНР»* [40]; *«Ті, що підтримують **РФ** а також **ДНР/ЛНР** можете вже зараз валити з України поки ще є така можливість!»* [41]; *«Сьогодні вночі, внаслідок атаки російськими **БнЛА** типу «Shahed», сталась пожежа на одному з об'єктів промислової інфраструктури в Кременецькому районі»* [15]; *«Колишній депутат Тернопільської міськради став начальником Генерального штабу **ЗСУ**»* [21].

Абревіатури є важливим мовним інструментом, що сприяє стислості та зручності мовлення, що особливо актуально в умовах інформаційних процесів та комунікації в умовах війни. У проаналізованих інтернет-виданнях Тернопільщини абревіатури активно використовуються для позначення конкретних реалій, організацій, структур, а також для скорочення довгих фраз і назв, що дозволяє швидко й лаконічно передавати інформацію.

Таким чином, досліджено, що в інтернет-виданнях Тернопільщини найбільше фіксуємо іменникових дериватів, утворених морфологічним суфіксальним способом. Здебільшого такі лексеми в тексті є виразно маркованими засобами вираження експресії та різного ступеня осуду й зневаги. У проаналізованих виданнях широко представлені назви осіб, що є цілком закономірно, адже в медіадискурсі про воєнні події саме номени для позначення захисника або ворога є вихідним пунктом актуалізації повідомлення. Активно використовуються такі словотвірні форманти, як: *-ист, -ик, -ець, -ів*, що виступають засобами вираження експресії, зневаги та осуду.

Наведемо конкретний приклад: лексема «рашист» – це зневажливе слово, яке українці застосовують для опису росіян, воно поєднує слова

«расист», «росіянин» та «фашист». Наголосимо, що ця лексема використовувалася й до повномасштабного вторгнення 24 лютого, проте впродовж останнього часу стала особливо популярною. І особливо вона актуальна як відповідь на безпідставне виправдання путіним своєї війни тим, що він денацифікує нашу державу. Подібні лексеми в інтернет-виданнях виконують низку значущих функцій, серед яких: комунікативна, емоційно-оцінна, апелятивна та експресивна. У зв'язку з цим, мову цілком справедливо прирівнюють зі зброєю й зауважують, що відверто саркастичним і глузливим відтінком демонструють ставлення українського народу до російських агресорів. До прикладу: «Слідство СБУ встановило, що за його координатами 24 лютого 2022 року **рашисти** здійснили ракетний удар по військовому аеродрому поблизу Луцька» [39]; «Шок, ідіоти, а для кого ця інформація – для **рашистів**. Напевно клоунам це вигідно щоб і там бомбили»; «Хтось дуже хоче посіяти в Україні міжконфесійну ворожнечу. Невже ці тупоголові не розуміють, що це на руку **рашистам**?» [41].

Дослідження інтернет-видань засвідчило, що поряд зі значною кількістю іменникових дериватів, утворених морфологічним способом, у них наявна також велика кількість дієслівних дериватів, які утворені за допомогою цього ж способу. Активний процес творення дієслівних лексем у медійному просторі відзначають у своїх працях дослідники сучасної мови. До прикладу, сучасна дослідниця О. Кріт наводить досить яскраві приклади: «Синонімічний ряд в українців найбільший до слова «бити»...За час російсько-української війни поповнився щонайменше п'ятьма новими колоритними дієсловами: *відбайрактарити*, *відчорнобаїти*, *відджавелінити*, *відкобзонити*, *віддвохсотити*. Якщо перші три мають значення «знищити в певний спосіб ворожу техніку», то четверте й п'яте стосуються людей і означають «відправити рашистських загарбників на той світ» [24].

Ми розглянули багато різних дієслів, що демонструє високу активну дієвість суспільства та широку семантику дієслова: *поволонтерити*, *наволонтерити*, *енлоїти*, *задвохсотитися*, *джавелінити*, *хаймарсити*,

стінгерити, байрактарити, макронити, кадирити, шойгувати, затрофеїти, заукраїнити, вийожуватися, чорнобаїти тощо. Аналізовані дієслова засвідчили, що більшість із них утворено морфологічним способом, здебільшого афіксацією. Досліджено, що найпродуктивнішими суфіксами є: -и та -ува.

Для розмовних дієслів притаманні такі значення:

- 1) прізвиська лідерів: із суфіксом -и – *кадирити* – видавати бажане за дійсне, *байрактарити* – знищувати ворога, *макронити* – робити надзвичайно стурбований вигляд: «*Моєму командирі абсолютно байдуже до особового складу – він лише макронить!*» [41], «*Ворог не перестав кадирити на усіх телеканалах*» [15], «*Наші герої байрактарать ворогів цілодобово*» [39]; з суфіксом -ува: *шойгувати* – вдавати, що все під контролем, коли це насправді не відповідає дійсності: «*Російський генерал вправно шойгує*» [21];
- 2) назва зброї із суфіксом -и також є досить продуктивним: *джавелінити, енлоїти, хаймарсити, стінгерити*, що мають значення знищувати ворога: «*Українські захисники щодня джавелінять ворога*» [15], «*Донатами ми допомагаємо хаймарсити ворогів*» [41], «*Українські воїни щоденно енлоють ворога, наближаючи перемогу*» [38].

Зауважимо, що суфікс -ува утворює цікаве дієслово *мамкувати*, що означає «не виконувати простих дій задля збереження власного життя», зокрема, у ситуаціях повітряних тривог та евакуацій. Ця лексема виникла в результаті реакцій багатьох батьків на тривоги та потребу в евакуації. Наведемо конкретний приклад: «*Попри постійні повітряні тривоги, дехто продовжує мамкувати, ігноруючи необхідність спускатися в укриття*» [15]. У наведеному прикладі речення дієслово *мамкувати* застосовується як слово для опису особи, яка не дотримується простих інструкцій з техніки безпеки.

Використання цього слова допомагає яскраво та емоційно окреслити проблему необережності в умовах загрози. Воно виконує роль стигматизації небажаної поведінки, спрямованої на заклик до більшої відповідальності.

Лексема має емоційний підтекст, пов'язаний з уявленням про «мамку» як образ людини, яка надає перевагу особистій зоні комфорту, турботі про себе або байдужості до реальної загрози. У цьому контексті дієслово набуває критичного забарвлення. У цілому це дієслово демонструє, як мовна свідомість українців швидко адаптується до екстремальних умов війни, створюючи нові поняття для опису реалій. Його виникнення також віддзеркалює суспільні настрої та напругу, спрямовану на формування культури відповідальності й виживання.

В інтернет-виданнях Тернопільщини активно вживають дієслова доконаного виду, що утворюються за допомогою префіксів, зокрема за допомогою префікса від-, та мають загальне значення «ретельно чи інтенсивно виконати певну дію». До прикладу: *відчорнобаїти*, *відбайрактарити*, *відірпеніти*, *відкатюжити*, *відсалопетити*, *відВСУшити*, що означають «знищити в певний спосіб ворожу техніку». Часто зустрічаються слова, що мають значення «відправити рашистських загарбників на той світ», приміром *віддвохсотити*, *відкобзонити* та ін.

Наведемо конкретні приклади: «*Наші захисники відчорнобаїли* ворожу базу, знищивши її дощенту» [15]; «*Українські дрони відбайрактарили* танкову колону ворога на підході до міста» [38]; «*Після запеклих боїв, захисники відірпеніли* окуповане місто, повернувши його до мирного життя» [41]; «*Артилерія відкатюжила* позиції противника, змусивши їх *відступити*» [39]; «*Під час боїв на сході, наші бійці віддвохсотили* кілька ворожих підрозділів» [40]; «*Тих, хто не здавався, швидко відкобзонили* на полі бою» [21].

З наведених прикладів видно, що основне значення дієслів доконаного виду, утворених за допомогою префікса від- – «інтенсивне, ретельне виконання дії, спрямованої на знищення ворога або його техніки», що має яскраво виражений саркастичний, іноді гумористичний характер, спрямований на деморалізацію противника та підняття бойового духу. Вважаємо, що така лексика знижує рівень страху перед війною, демонізуючи

ворога та обігруючи страшні події у зрозумілому для народу стилі. Використання таких лексем у медіа та побутовому мовленні сприяє формуванню єдиної ідентичності та підтримує бойовий дух серед цивільних і військових, а також віддзеркалює народний гумор, що допомагає зберігати оптимізм навіть у складних умовах війни.

За допомогою префікса за- утворюються дієслова, що вказують на результат чи спосіб знищення ворожої техніки. До прикладу: дієслова *заенлоїти*, *заджевелинити* та *застінгерити* мають значення «знищувати окупантів за допомогою керованих ракет, а лексема *забайрактарити* означає спалити ворожу техніку із застосуванням літальних апаратів. Ці та інші схожі дієслова додають колориту українській мові: «*Ворожий транспортний засіб було заенлоєно прямо на трасі*» [40]; «*Наші захисники вдало заджевелинили танк ворога*» [21]; «*Ворожий вертоліт застінгерили над полем, і він упав за кілька кілометрів від лінії фронту*» [41].

Дієслова з префіксом з- (за-), зокрема *зукраїнити*, *бути зукраїненим*, *зукраїнити* мають значення «спробувати забрати щось силою та одержати жорстку відповідь: «*Наші захисники змогли зукраїнити ще кілька населених пунктів, зробивши їх знову зукраїненими*» [38]; «*Після звільнення міста, наші війська повністю зукраїнили його*» [41]; «*Після тривалої боротьби, наші захисники змогли зукраїнити ще один регіон*» [15]. Ці слова віддзеркалюють живу мову, яка розвивається під впливом викликів та подій, які переживає Україна у зв'язку з повномасштабною війною на її території. Вони є частиною народного мовлення, яке демонструє почуття гумору, впевненість у перемозі та зневагу до ворога. Окрім того, ці дієслова несуть позитивний заряд для своїх та викликають відчуття деморалізації в супротивника. Вони стають важливим елементом розмовної та публіцистичної мови, зберігаючи емоційний та культурний контекст подій. Таким чином, лексеми із префіксом за- демонструють не лише мовну адаптацію до викликів війни, але й віддзеркалюють колективний дух спротиву, який є невід'ємною частиною сучасної української ідентичності.

Префікс на- рідко зустрічається, його виявлено у слові *наволонтерити*. Лексема «наволонтерити» описує знаходження та доставку різних предметів туди, де це потрібно: «Водночас населення **наволонтерило** необхідну допомогу нашим захисникам» [38]. На нашу думку, у слові «наволонтерити» префікс на- підкреслює дію, яка здійснюється з конкретним спрямуванням або в певній кількості – «знайти, зібрати або доставити предмети», які є важливими для певної мети (зокрема, для військових чи цивільних потреб у контексті допомоги). У цьому випадку префікс на- додає дієслову значення накопичення результату (зібрано щось корисне в значній кількості) та спрямованості дії (усі зусилля були сконцентровані на одній меті). Лексема «наволонтерити» має позитивне забарвлення, акцентує на згуртованості людей та їхньому прагненні допомагати, відображає моральну й емоційну підтримку, яку волонтерська діяльність забезпечує військовим та цивільним. На додаток, воно є влучним прикладом того, як мова пристосовується до нових реалій, творячи лексеми, що точно та лаконічно описують сучасні явища, які пов'язані з повномасштабною війною.

Також в аналізованих інтернет-виданнях чітко простежується активне застосування однослівних найменувань замість описових зворотів. Упродовж останнього часу, завдяки вільному розвитку мови в період незалежності, лексика все частіше тяжіє до тенденції мовної економії. Це ілюструють такі слова, які утворені шляхом поєднання декількох слів, наприклад: *літакопад* – це збивання російських літаків; *затридли* – означає будувати нереалістичні плани або поєднання кількох слів з додаванням суфікса -и: *їхтамнетити* – знищувати ворогів тощо: «Вчора на південному фронті стався справжній **літакопад** – наші захисники збили одразу кілька ворожих літаків» [15]; «Командир ворога знову **затридли** збирався захопити місто, але українські захисники зірвали всі його плани» [40]; «Наші воїни рішуче **їхтамнетили** диверсійну групу противника, що намагалася проникнути в тил» [41].

Загалом, використання однослівних назв значно прискорює передачу інформації та спрощує її розуміння. Додатково, ці слова часто мають

виразний іронічний або саркастичний характер, що допомагає підтримувати моральний дух, а також утворення таких слів демонструє гнучкість та креативність української мови. Ці лексеми є частиною сучасного українського воєнного дискурсу, віддзеркалюють реалії війни та настрої суспільства та закріплюють події та явища в національній пам'яті завдяки яскравим образним назвам. Вважаємо, що тенденція до мовної економії шляхом утворення однослівних назв відповідає сучасним потребам суспільства у швидкій, точній та емоційно виразній комунікації, особливо в умовах війни, де кожне слово набуває особливого значення.

Таким чином, можемо зазначити активний процес творення дієслівних лексем морфологічним способом в інтернет-виданнях Тернопілля, які головним чином функціують як образні синоніми зі значенням «знищувати ворога». Однак ці дієслова можуть також з'являтися в поєднанні з іншими лексичними одиницями для підсилення значення або додання емоційного відтінку, наприклад: «розгромити до кінця», «знищити раз і назавжди». Наголосимо, що вони не лише інформують про факти, а й дозволяють створити картину того, як відбувається боротьба, і з яким емоційним зарядом вона супроводжується. Такі лексеми, які передають не лише фізичний процес, але й морально-символічне значення, сприяють більш яскравому і динамічному відображенню військових подій. Вони створюють у читача відчуття активної боротьби, підкреслюючи важливість кожної дії, яка є частиною загальної стратегії боротьби за незалежність та мир.

Отже, дослідження воєнної лексики, яка використовується в сучасних інтернет-виданнях Тернопільщини, виявило процеси її розвитку, розширило уявлення про оновлення словникового складу сучасної української мови, зумовленого когнітивними змінами її функціонування в умовах воєнного часу. Виявлено, що воєнна лексика в текстах інтернет-видань Тернопілля є віддзеркаленням українського сьогодення. Значна частина воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини утворена морфологічним способом. У цих виданнях досить поширеними є іменникові новотвори та дієслівні

неолексеми. Лексеми, утворені морфологічним способом, окрім номінативної та емотивно-оцінної функцій, виконують ще й діагностичну функцію, тобто розкривають менталітет українського народу й стан мови в певний період, а також компресивно-інформативну, характерологічну та соціально-комунікативну функції.

2.2. Аналіз лексем, утворених лексико-семантичним способом

В інтернет-виданнях Тернопільщини були виявлені також лексеми, що утворені лексико-семантичним способом. Розглянемо детальніше конкретні приклади.

Під час війни помітне розширення семантичного навантаження деяких лексем, до прикладу, одним із яскравих прикладів лексем, утворених лексико-семантичним способом є лексема «бавовна». Це просте українське слово під час повномасштабної війни набуло нового значення та стало оцінним неологізмом. У російських новинах про вибухи на їх території повідомляли, використовуючи слово «хлопок», що звучало подібно до українського слова для позначення тканини рослинного походження «бавовна».

Українці почали застосовувати цю лексему іронічно, щоб позначити вибухи на території росії та в Криму: *«Водночас наші теж майже щодня намагаються поцілити по росії, і бавовна спалахує як серед військових складів, так і цивільного простору»* [39]; *«Будь-яка «бавовна», що відбувається із кораблями рф чи Кримським мостом, є абсолютно логічним і ефективним кроком по відношенню до ворога», «Тож, якщо росіяни хочуть, аби «бавовна» припинилася, вони мають скористатися для цього єдиною можливістю – покинути територіальні води України та нашу землю»* [41]; *«Як раніше підкреслював голова СБУ Василь Малюк, «бавовна палала і буде палати», «Водночас наші теж майже щодня намагаються поцілити по росії, і бавовна спалахує як серед військових складів, так і цивільного простору»* [38].

На нашу думку, іронічне використання слова «бавовна» дозволяє українським медіа створити певний контекст для висміювання ситуації, що відбувається на території ворога. Це слово мінімізує серйозність події, тим самим додаючи не тільки гумористичний, але й певний зневажливий елемент до повідомлень про вибухи. У таких випадках слово «бавовна» підкреслює безсилля чи нездатність росії ефективно контролювати свої території, зокрема Крим, і служить символом того, що ситуація на цих територіях виходить з-під контролю. У такому контексті «бавовна» не є просто заміною для слова «вибух», а стає різновидом мовного протесту проти агресора, вираженим через гумор і іронію, що допомагає мобілізувати підтримку населення та підтримує моральний дух під час війни.

Нового значення набула лексема «приліт». У Одинадцятитомному словнику української мови вона має визначення «дія за значенням прилетіти», тобто з'явитися десь внаслідок польоту [33, Т. 7, с. 660]. З огляду на воєнні події, можемо констатувати набуття нового значення – «влучання ворожої ракети чи снаряда у що-небудь». Такого ж значення набуло й дієслово «прилітати»: *«У мене є прикмета, якщо я їду від своїх хлопців, туди щось **прилітає**»* [40]; *«13 травня 2023 року збройні сили РФ запустили крилаті ракети, був їх **приліт** у Тернополі, в результаті чого стався вибух на вулиці Лук'яновича, 8 та загорілися складські приміщення ТОВ «БЦ Азимут», які орендувало «ДТЗ»* [39]; *«І всі туди, і під час того, як ми забігали вже в погріб, ще один **приліт** був, прилетіло прямо в хату тоді»* [41]; *«Сепаратист зняв **приліт** снаряда, який його ж і поранив»* [38].

Нова семантика присутня і в лексемі «мопед». Ці зміни значення пов'язані з подіями, що йому передували. Мова йде про іранський дрон-камікадзе, який використовують росіяни з метою бомбардування українських міст. У процесі свого польоту дрон видає голосний звук, що дуже нагадує звук, який ми чуємо, коли рухається мопед. Відповідно до цієї асоціації, сам дрон почали називати мопедом, хоча початково фіксуємо значення слова мопед як «легкий малопотужний мотоцикл», який має також

педальний привод. В інтернет-виданнях Тернопільщини журналісти активно застосовують цю лексему задля опису характеристик іранських дронів, висвітлюючи їхню акустичну особливість під час польоту: «Іран передав росії **«монеди»** *Shahed-136 та Shahed-131 та великий Mohajer-6*» [41]; «*Наші захисники вміло збивають російські монеди*» [38]; «*Цієї ночі було збито 15 іранських монедів на території України*» [15].

Лексема «тривога» теж набула нового значення під час війни. До війни ця лексема мала значення «тривожний стан», а зараз її значення – «повітряна тривога»: «**Тривога** тривала більше двох годин», «Сьогодні на Тернопільщині п'ять годин тривала **тривога**, але є ймовірність другої хвили» [38]; «*Поліція та рятувальники нагадують жителям Тернопільщини у жодному разі не нехтувати сигналами тривоги*» [15]; «*Він закликав людей не нехтувати тривогами і перебувати в укриттях*», «*А тому, якщо під час цієї хвилини відбудеться тривога, вона не прозвучить*» [41]; «*Під час судового розгляду чоловік постійно змінював покази щодо обставин події та причин, через які він не відкрив укриття (не встиг, не почув сигнал тривоги, не побачив людей)*» [39].

Нове значення фіксуємо у виразі «чисте небо», адже до війни цей вираз означав «безхмарне небо», а зараз – «небо без ракет, ворожих літаків, безпілотників тощо»: «*На нас чекає чисте небо і світле майбутнє*» [39]; «*Для нас і досі важливо, щоб небо було чисте та мирне, а над головою світили дві зірки із сузір'я Великої Ведмедиці*» [41]; «*Нехай над нами завжди буде чисте небо*» [15]. Вираз «чисте небо» увійшов до наративу, який формується навколо національного спротиву та надії. Використання цього виразу допомагає людям фокусуватися на ідеї миру та оптимізму. «Чисте небо» стало не тільки буквальним описом, але й вираженням спільного прагнення українців до завершення війни. Зміна значення цього виразу демонструє, як екстремальні соціальні умови впливають на розвиток мови, збагачуючи її семантичні поля і роблячи більш гнучкою у відображенні реальності.

Нова семантика наявна також у слові «мітка», оскільки до війни воно мало значення «будь-яка позначка», а під час війни «ворожа позначка для обстрілу певного місця»: *«Розслідуванням встановлено, що 21-річний обвинувачений одержував від особи, яка перебувала на Сході країни, інформацію про місця тимчасового розміщення техніки, озброєння та розташування особового складу окремих підрозділів ЗСУ та ставив **мітки**»* [39]; *«Хто ці **мітки** ставить і де наше СБУ, а може це вони ставлять, а то взятки на блокпостах брати вміють та кришувати бізнес і кумарити підприємців»* [41]; *«Двоє мешканців Тернопільщини допомагали диверсантам і ставили **мітки**», «Служба безпеки затримала ще одну особу, яка ставила **мітки** по місту восени 2022 року»* [38].

Зміна значення слова «мітка» демонструє, як соціальні та військові реалії впливають на семантичну динаміку лексики. Враховуючи частоту вживання цього терміна у воєнному дискурсі, нове значення, ймовірно, закріпиться в українській мові як частина колективної пам'яті про події війни. Таким чином, слово «мітка» стало символом нових викликів, що постали перед українським суспільством, і його семантична еволюція відображає зміни в реаліях та свідомості людей у час війни.

Лексема «град» набула нового значення під час війни. До війни вона означала «вид опадів», зараз – «система залпового вогню»: *«Вороги не шкодують снарядів, б'ють **градами**, використовують нічні дрони»* [38]; *«Ми бачимо, що 2015-2016-ті роки максимум, що летіло – це якісь **Гради**, міномети, все»* [41]; *«Ви воюєте, а раптом доведеться працювати з **Градом**»* [39]. Масове поширення новин про використання системи «Град» під час бойових дій сприяло популяризації нового значення. На нашу думку, через свою силу й руйнівну дію, «град» став символом небезпеки, пов'язаної з війною. Використання назв зброї чи техніки в повсякденному мовленні стало поширеним через те, що ці поняття постійно фігурують у житті людей, особливо в зонах бойових дій. Новий зміст слова «град» свідчить про трансформацію української мови під впливом війни. Лексеми, що традиційно

асоціювались із природою, отримують нове, трагічне наповнення, яке відображає реалії сучасного життя.

У процесі дослідження ми зафіксували ще одне слово, що змінило своє значення на користь війни. Цією лексемою є «пташка», яка в мирний час означала «хребетна тварина, яка має тіло, вкрите пір'ям, дзьоб і замість передніх кінцівок крила» [33, Т. 8, с. 380]. Наразі ж конотація змінилась й тепер лексема «пташка» – це «безпілотний літальний апарат». Зауважимо, що для назви нового виду зброї використали саме це слово, оскільки безпілотник має подібні з пташкою особливості й функції, до прикладу, наявність крил, вміння літати тощо: *«Жителі сіл на Кременеччині придбали бойову «пташку» для захисників», «Пташка» вже невдовзі приступить до виконання своїх бойових завдань», «Кожна така «пташка» – це мінус ворожий танк, БТР, вантажівка»* [41]; *«А вже завтра ця «пташка» полетить на голови окупантам», «Зброєю допомогти ми не можемо. А от пташками, нічниками, приладами кожен в змозі»* [38].

Зміна значення цього слова пов'язана з тим, що безпілотники, які стали важливою частиною сучасної війни, мають деякі спільні риси з птахами. До прикладу, обидва мають крила, які дозволяють їм літати, і здатність здійснювати рухи в повітрі. У цьому контексті лексема «пташка» отримала нове, метафоричне значення, яке підкреслює нову роль таких апаратів у військових операціях. Таке використання слова «пташка» надає технічному об'єкту людської подоби та деякої гуманізації, оскільки воно традиційно асоціюється з живими істотами. Військові та цивільні особи почали вживати це слово в новому контексті, наприклад: «бойова пташка», «пташка для захисників», «пташка» як зброя. Це свідчить про зміну мовної практики та адаптацію мови до нових реалій війни, де безпілотники стали невіддільною частиною бойових дій, виконуючи різноманітні завдання – від розвідки до знищення техніки противника.

Також прослідковуємо зміну семантики у словах мінусувати й відмінусувати. У цілому це пов'язано з тим, що мова спілкування військових

здебільшого перейшла на короткі повідомлення із застосуванням знаків плюс та мінус, де плюс має значення «все добре», а мінус – навпаки, що все погано. В Одинадцятитомному словнику української мови фіксується значення лексеми «мінус» як «математичний знак для позначення дії віднімання та від’ємних чисел» [33, Т. 4, с. 743]. Утворене від цього іменника дієслово «мінусувати» набуває значення «вбивати», тобто зменшувати кількість ворогів: «*Таких мерзот треба лише **мінусувати** і не брати в полон! Рашист життя не заслуговує*» [39]; «*Ми **мінусуємо** рашистів кожен день*» [41].

Слово «відмінусувати» має подібне значення, однак префікс від- додає йому конотації певної завершеності дії: «*Ми робимо все можливе, щоб **відмінусувати** їхні сили*» [41]; «*Наші захисники **відмінусували** значну частину сил ворога*» [15]; «*Нашим воїнам удалось **відмінусувати** ворогів на цьому напрямку*» [40].

Нова семантика наявна також у слові «світильник». Згідно з Одинадцятитомним словником української мови [33, Т. 9, с. 89], світильник – це «великий освітлювальний прилад, а також арматура до нього», а під час війни ця лексема використовується у мові з емоційно-експресивним забарвленням, та означає «окупант, який виїхав з Чорнобильської зони, отримавши дозу радіоактивного опромінення»: «***Світильники** з окупованих територій ще довго будуть нагадувати нам про наслідки російської агресії*» [41]; «*Після евакуації з Чорнобильської зони, **світильники** повинні були пройти медичне обстеження для оцінки рівня опромінення*» [38]; «***Світильник**, який отримав високу дозу радіації, намагався знайти прихисток у безпечнішому регіоні, залишивши окуповану територію*» [39].

Нового значення під час війни набула лексема «бандероль». До війни це слово означало «паперова обгортка або відкритий конверт, в яких пересилаються поштою журнали, книги, ділові папери тощо та поштове відправлення в такій обгортці» [33, Т. 1, с. 99], а зараз це «мертвий окупант у мішку»: «*Після успішної операції, бійці відправили чергову **бандероль** назад*

до Росії» [40]; «Ще одна **бандероль** була знайдена на полі після запеклого бою» [38]; «Уранці повідомляли, що кількість **бандеролей** на передовій зростає з кожним днем» [41]; «Військові жартували, що кожна **бандероль** – це маленький вклад у перемогу України» [39].

Зміна значення «бандеролі» пов'язана з прагненням описати сувору реальність війни за допомогою знайомого терміну, який асоціюється з чимось «відправленим» або «переданим». Вживання цього слова в новому значенні наголошує на процесі вбивства ворога та його «переміщенні» назад, до місця, де він був відправлений або «відправлений» як поштове відправлення, проте з набагато більш жорстоким і смертоносним підтекстом. Це нове значення стало популярним серед бійців, які використовують його в побуті, наприклад: «бандероль» як жартівливий термін для позначення вбитих ворогів. Військові, які беруть участь у бойових діях, можуть жартувати, що кожна «бандероль» – це внесок у перемогу, що підкреслює трагічну реальність війни, де навіть терміни з мирного життя набувають нового сенсу, зокрема через жорстокі і реалістичні асоціації з військовими втратами.

Слід зазначити, що в деяких лексемах, зафіксованих в інтернет-виданнях Тернопільщини, відбувається переосмислення семантичного навантаження, що сприяє семантичному зрушенню – головним чином розширенню семантики похідного. До прикладу, загальновідомий ойконім «Чорнобаївка» розширив межі свого значення до наступних:

- 1) уся Україна;
- 2) напрям;
- 3) спортивне поняття – рахунок, що зростає неочікувано швидко;
- 5) кінематографічне поняття (новий епізод);
- 6) астрофізичне поняття (чорна діра);
- 7) географічне поняття.

У проаналізованих виданнях знаходимо такі приклади: «**Чорнобаївка** – багатосерійний серіал для окупантів» [38]; «Силами оборони було завдано удару по позиціях ворога у районі населеного пункту **Чорнобаївка**, завдано

*втрат у живій силі та техніці» [15]; «Вночі, українські воїни накрили аеродром **Чорнобаївка** біля Херсона» [41].*

Зазнали метафоризації деякі кулінарні поняття, до прикладу, картопля в мундирі та деруни вживаються у ході війни з іронічною конотацією про білорусів-загарбників, а словосполучення картопляний імператор використовується для позначення президента Білорусі: *«Деруни з Білорусі намагаються залякати наших прикордонників» [39]; «**Картопля в мундирі** не може висловити свою думку та підтримує російську агресію проти нашої держави» [40]; «**Картопляний імператор** виступив із заявою про продовження навчань поблизу кордону з Україною» [15].*

Фрази «картопля в мундирі» та «деруни» – це кулінарні терміни використовуються для опису білорусів, що підтримують агресію росії. В обох випадках йдеться про іронічні й навіть зневажливі асоціації, де традиційні страви, що є популярними в Білорусі, стають символами країни або певних її представників у контексті війни. Картопля в мундирі (популярна білоруська страва) та деруни використовуються, як метафора для позначення білорусів-загарбників, яких намагаються «залякати» або які не висловлюють власної думки, але підтримують російську агресію.

«Картопляний імператор» – це метафора, що застосовується до президента Білорусі Олександра Лукашенка. Вона поєднує у собі кулінарну асоціацію з картоплею (як важливий компонент білоруської кухні) і слово «імператор», що вказує на авторитарний стиль правління О. Лукашенка. Цей термін має яскраво виражену іронічну конотацію, оскільки «імператор» у такому випадку не лише вказує на його політичну позицію, але й поєднується з кулінарним образом, що знижує серйозність і значущість цієї особи в очах громадськості, підкреслюючи його, на думку противників, незначний вплив на міжнародній арені.

Використання цих термінів у фразах на зразок «картопля в мундирі не може висловити свою думку» або «деруни з Білорусі намагаються залякати» демонструє, як у ході війни використовуються кулінарні терміни для

вираження політичної критики. Ці фрази вказують на відсутність самостійної думки у білоруських представників влади, їхню підконтрольність російській політиці та їхню роль у війні проти України. Тут кулінарні страви стають символами політичних дій, підсилюючи іронічний та зневажливий підхід до країни-сусіда.

В інтернет-виданнях Тернопілля досить поширеним є дериваційний неологізм «іхтамнет», який утворений лексико-синтаксичним способом. Ця словотвірна інновація ввійшла до активного вжитку ще у 2014 році, коли російські окупанти захопили Крим, проте заперечували свою присутність там. З того часу лексема активно застосовується для влучної характеристики лицемірних загарбників, наприклад: *«Після відсічі з боку поляків, збільшення кількості нелегальних мігрантів, за допомогою режиму Лукашенка «спеціально навчені люди» – «іхтамнети 2.0» спрямують цей потік мігрантів на Україну»* [41]; *«Після кожного військового злочину російські ЗМІ знову повторювали мантру про іхтамнетів, хоча докази їхньої присутності були незаперечними»* [15]; *«Українські військові, знаходячи техніку іхтамнетів, черговий раз переконувалися в брехливості російської пропаганди»* [39]; *«У міжнародних дебатах термін іхтамнет став символом подвійних стандартів і лицемірства російської влади»* [40].

Таким чином, лексема «іхтамнет» відразу стала іронічним маркером для осіб, які намагаються заперечити свою участь у подіях, що є беззаперечно документованими або очевидними. Це слово виражає стійке ігнорування фактів, характерне для російської пропаганди, яка неодноразово намагалася заперечити свою участь у військових діях, навіть коли це було очевидно. Термін набув популярності на тлі російської анексії Криму та агресії на сході України. Відмова російських офіційних осіб визнати свою присутність у цих регіонах, попри численні свідчення, стала причиною для створення терміна, що відображає ці маніпуляції з реальністю. До прикладу, коли російські ЗМІ намагалися заперечити очевидну присутність своїх військ на Донбасі або в Криму, фраза «іхтамнет» ставала символом цього брехливого заперечення.

Крім того, термін активно використовується в Україні для характеристики осіб, що заперечують свою участь у різних конфліктах або ситуаціях, навіть коли це суперечить фактам. У прикладах із текстів можна побачити, як цей термін застосовується для опису не лише військових злочинців, а й державних діячів, які обстоюють політику подвійних стандартів, зокрема у міжнародних дебатах. Він підкреслює абсурдність заперечень і брехні з боку агресорів. «Їхтамнет» активно використовується в медіа, на політичних дебатах, а також у повсякденному житті як символ того, що хтось намагається приховати свою відповідальність або участь у чомусь очевидному. Цей термін уособлює подвійні стандарти та лицемірство, що стали характерними рисами російської державної пропаганди. Його вживання може бути як серйозним, так і іронічним, залежно від контексту.

Таким чином, «їхтамнет» – це не лише лексична інновація, але й потужний символ політичної боротьби, що віддзеркалює реалії війни, інформаційної боротьби та маніпуляцій з фактами, які активно застосовуються агресором. Термін став частиною української мови, що служить для влучної характеристики тих, хто відмовляється визнавати очевидне, і, таким чином, став важливим елементом мовної боротьби в умовах війни.

Отже, підсумуємо, що мовні одиниці набувають нових значень у відповідь на суспільно-політичні зміни. Лексико-семантичний спосіб словотвору передбачає переосмислення вже наявних слів, що призводить до появи нових значень без зміни форми слова. Лексеми, утворені лексико-семантичним способом набувають у контексті стилістичного забарвлення, реалізують відтінок новизни саме в тексті, а також зумовлені розвитком описуваних подій та певною ситуацією. Ці лексеми не лише влучно віддзеркалюють реалії війни, але й формують нову мовну культуру, що допомагає суспільству справлятися з важкими умовами через гумор та сарказм. Подібні словотворчі процеси є ознакою гнучкості та багатства мови,

яка реагує на зовнішні виклики та трансформується відповідно до нових потреб комунікації.

2.3. Функційні особливості використання фразеологічних одиниць

Під час війни українська мова активно поповнюється різноманітними фразеологізмами. Головним чином фразеологізми утворюються на фоні кульмінаційних подій, що викликали широкий спектр емоцій в українців. За кожним новим фразеологізмом стоїть та чи інша чуттєва історія. Фразеологічні одиниці виступають емоційними маркерами подій, що окреслюються в текстах новин. Продюценти новинних повідомлень досить вдало використовують фразеологізми з метою впливу на реципієнтів, формуючи їхню думку про ті або інші події або про того чи іншого політичного діяча [16, с. 171].

Як зауважує дослідниця Ю. Цигвінцева, неофраземи або новостворені фразеологізми «постають на основі переосмислення звичайних словосполучень чи речень за допомогою різних типів семантичної деривації, здебільшого метафоризації. У процесі розвитку семантики фразеологічної одиниці з'являється її нове переносне значення, виникає нова стійка асоціація, що мотивує набуття відтворюваної образності» [47, с. 142].

До фразеологізмів українсько-російської війни, які поширені в інтернет-виданнях Тернопільщини, відносяться такі: *відправити на концерт Кобзона, зробити жест доброї волі, негативно народитися, коктейль молотова*, услід за російським кораблем тощо.

До прикладу, фразеологізм «валяти Шольца» є аналогом українського фразеологізму «валяти дурня», тобто прикидатися тобою, хто нічого не розуміє та не знає. Цей фразеологізм має значення «давати пусті обіцянки». Він пов'язаний з німецьким канцлером Олафом Шольцом, який постійно обіцяв надати Україні допомогу, зокрема танки «Leopard», але завжди змінював своє рішення: *«У відповідь на чергові обіцянки допомоги, українці вже жартували, що міністр знову валяє Шольца, обіцяючи те, що не*

збирається виконувати» [41]; «Коли переговори знову зайшли в глухий кут, аналітики відзначили, що німецька сторона просто **валяє Шольца**, зтягуючи процес ухвалення рішень» [38]; «Після чергової заяви про військову допомогу, всі розуміли, що це лише **валяння Шольца**, оскільки конкретних дій так і не було» [15]. Цей фразеологізм надає мовленню емоційного забарвлення, виражаючи роздратування, розчарування або недовіру до того, хто дає порожні обіцянки або ухиляється від конкретних дій. Використання цього фразеологізму є способом критики поведінки політиків чи інших осіб, які займають важливі позиції, але не виконують своїх обіцянок, він підкреслює незадоволення та критику в сторону тих, хто діє нещиро або нерішуче.

Фразеологізм «**Київ за три дні**» символізує занадто амбітні плани російських окупантів захопити столицю нашої держави: «Російські пропагандисти ще на початку вторгнення хизувалися планами «**Київ за три дні**», але їхні амбіції розбилися об мужність українських захисників» [38]; «Після провалу операції «**Київ за три дні**» весь світ побачив справжню силу української армії та духу народу» [41]; «Фраза «**Київ за три дні**» тепер стала символом недооцінки ворогом України та його самовпевненості [39]; «Жителі Києва жартують, що фраза «**Київ за три дні**» увійде в підручники історії як приклад безглуздих планів агресора» [15]. Для українського народу цей фразеологізм є синонімом неадекватної оцінки ситуації та краху грандіозних планів. Цей фразеологізм має на меті підкреслити масштаб та неадекватність очікувань агресорів. Основна функція фразеологізму «Київ за три дні» – це критика та виявлення іронії щодо невірних прогнозів і спроб принизити оборонні сили України, а також показати розрив між реальними можливостями оборони та амбіціями нападників.

Фразеологізм «*іти вслід за російським військовим кораблем*» має значення «*відправити у всім відомому напрямку*»: «**Вслід за російським військовим кораблем** повинна піти й назва тернопільського теплоходу «Герой Танцоров», «Після прочитаного, Дмитро Підручний послав

братів-французів Сімона та Мартена Фуркад вслід за російським військовим кораблем» [41]. Використання цього фразеологізму демонструє, що щось або хтось заслуговує на ігнорування або відправлення у непотрібному напрямку. Це може бути як висловлення презирства до конкретних дій або осіб, так і відмова від подальшого обговорення незначних або небажаних тем. Вживання цього виразу може мати іронічний відтінок, підкреслюючи ненадійність або непридатність об'єкта для подальшого обговорення чи уваги.

Фразеологізм *«жест доброї волі»* має значення «відступ росіян з окупованих територій»: *«Будемо сподіватися, що не лише автомобільне покриття, а й згодом залізницю наша «бавовна» підірве, й тоді росіянам доведеться зробити «жест доброї волі» із окупованої частини Херсонської та Запорізької областей»* [39]; *«Після відбиття агресії на цьому напрямку і «жесту доброї волі», ми перемістилися на Запорізький напрямок», «Підрозділи рф, які й так були пригнічені величезними втратами, постійними невдачами та відступами під виглядом «жестів доброї волі» на фронті...»* [41]; *«3 травня представник президента РФ Володимира Путіна, Володимир Лукін у Слов'янську заявив, що інспекторів ОБСЄ звільняють «без жодних умов», що це так би мовити «жест доброї волі»* [15]. Цей вираз часто використовують для опису маневрів, які подаються як акт доброї волі або прояв миролюбності, хоча насправді можуть мати політичні або стратегічні мотиви, а також це може бути спробою поліпшити імідж або зменшити напруженість. Використання цього виразу може бути частиною інформаційної війни ворога, де відступ подається як позитивний крок, навіть якщо він є вимушеним або має на меті відновлення стратегічних позицій.

Фразеологізм *«на нулі»* означає «перебувати на передовій, на лінії розмежування»: *«Воїнів, які на нулі, нестерпно драгує тилловий оптимізм і спокій»* [39]; *«Чим більше боєприпасів, тим більше життів ми рятуємо наших хлопців – піхотинців, які знаходяться постійно на нулі, по яких прилітає все», «Верховна Рада України підтримала додаткову виплату у 70*

тисяч гривень військовим, які перебувають **«на нулі»** [41]; *«Порошенко поїхав на фронт, побував **на «нулі»** і передав військовим комплект відеоспостереження за противником»* [38]. Цей фразеологізм вказує на високий рівень небезпеки та стресу, з якими стикаються особи, що перебувають на передовій та підкреслює їхню важливу роль у військових діях і викликах, з якими вони стикаються щодня. Він також може використовуватися для акцентування уваги на важливості місії та завдань, що виконуються особами, які знаходяться на передовій, показуючи їхню ключову роль у виконанні стратегічних цілей.

Фразеологізм *«відправити на концерт Кобзона»* означає «убити росіянина»: *«Після інтенсивних боїв українські сили вирішили **«відправити на концерт Кобзона»** кількох російських солдатів, що намагалися прорватися на територію»* [38]; *«Відповідаючи на агресивні дії противника, наші артилеристи **«відправили на концерт Кобзона»** кілька важливих цілей у тилу ворога»* [41]; *«Залучення розвідки та спецназу допомогло українським військовим точно визначити місця, де потрібно **«відправити на концерт Кобзона»** найбільшу кількість окупантів»* [15]; *«В умовах напруженого фронту кожен вдалий удар **«відправляє на концерт Кобзона»** і підвищує мораль військ»* [39]. Зазначений фразеологізм використовується для вираження агресивного наміру або дії щодо ворога. Його вживання у мові може також служити для підняття морального духу військових або демонстрації впевненості в здатності протистояти ворогу.

Фразеологізм *«як дрони банками»* означає «чітко в ціль». Він пов'язаний з історією про те, як жінка намагалася збити ворожий дрон банкою огірків із вікна своєї квартири: *«Наші хлопці так точно налаштували артилерію, що всі снаряди лягали **«як дрони банками»**, знищуючи ворожі позиції»* [15]; *«Коли снайпер влучив у ціль з першого пострілу, всі сказали, що це було **«як дрони банками»**»* [41].

«Як долар у росії» має значення «дуже дорого». У зв'язку з нападом на нашу державу росія потерпала від великих санкцій та економічних утисків з

боку західних країн, які активно підтримують Україну: *«Купити новий смартфон зараз – це **як долар у Росії**», настільки ціни злетіли»* [39]; *«Після підвищення тарифів за комунальні послуги життя в місті стало **як долар у Росії**»* [41]; *«Поїхати в відпустку цієї зими було б **як долар у Росії**», тому вирішили залишитися вдома»* [38]; *«Оновити автопарк підприємства зараз – це **як долар у Росії**», що дуже вдарить по бюджету»* [15].

«Як міст Кличка» означає «сильний». Ця історія пов'язана з вибухом, що стався поблизу пішохідного моста, який був побудований за ініціативи мера міста Віталія Кличка. Навіть після вибуху міст вцілів, тож поширилося подібне фразеологічне висловлювання: *«Попри всі труднощі, Пташка пройшла через них **як міст Кличка** – сильна і незламна»* [38]; *«Після багатьох років підготовки характер воїна став **як міст Кличка**», стійким до будь-яких випробувань»* [39]; *«Бригада витримала всі виклики цього запеклого бою **як міст Кличка**», не зламавшись під тиском»* [15]; *«Їхня дружба пройшла через багато випробувань і залишилася **як міст Кличка** – міцною і непорушною»* [41].

«Завести трактор» означає «застосувати неочікувану зброю». У перші дні повномасштабного вторгнення Україна ще не мала достатньо озброєння, тож українці використовували трактори, щоб викрадати танки ворогів: *«Коли ворог несподівано почав наступати, наші хлопці вирішили **завести трактор**» і пішли в атаку з неочікуваним планом»* [39]; *«Після того як переговори зайшли в глухий кут, дипломат вирішив **завести трактор**» і запропонувати радикальне рішення»* [38]; *«У розпал дискусії він **завів трактор**» і висунув аргумент, якого ніхто не очікував»* [41]; *«Коли всі звичайні методи не спрацювали, українські військові вирішили **завести трактор**» і здивувати ворога нестандартними діями»* [15].

«Як Азовсталь» має значення «незламний». Цей фразеологізм пов'язаний із обороною Маріуполя, який свого часу повністю захопили росіяни. Єдиним місцем, яке перебувало під контролем українських військових, був завод «Азовсталь», де довгий час наші воїни тримали

оборону та не давали змогу ворогу повністю контролювати місто: «*Пташка пройшла через всі життєві труднощі як Азовсталь*» – незламна і сильна духом» [38]; «*У важкі часи воїн залишався як Азовсталь, не здаючись і не відступаючи перед труднощами*» [41]; «*Цей народ як Азовсталь – його не зламати, і ніхто не змусить його скоритися*» [39]; «*Вони боролися за свою свободу як Азовсталь, демонструючи неймовірну відвагу і силу духу*» [40].

Фразеологізм «*привезти унітаз*» має значення «мародерити». Він пов'язаний із тим, що в окупованих містах росіяни викрадали в людей техніку, одяг та відправляли в росію. Іноді рівень крадіжок доходив навіть до унітазів: «*Після чергового рейду окупанти вирішили привезти унітаз, попри ганьбу, яку це викликає*» [40]; «*Вони настільки звикли привозити унітаз, що мародерство стало для них нормою*» [39]; «*Чутки про те, як окупанти привозять унітази, поширилися по всьому світу, викликаючи лише презирство*» [41]; «*Під час розмови місцеві мешканці гірко жартували, що росіяни знову прийдуть привозити унітази замість справжньої перемоги*» [38].

«*Два-три тижні*» має значення «дуже довго». Особливо поширений цей фразеологізм був у перші дні повномасштабної війни, коли Олексій Арестович запевняв усіх, що війна закінчиться через два-три тижні: «*Ми чекали на допомогу Заходу «два-три тижні», але вона так і не дійшла до нас*» [41]; «*Він вже «два-три тижні» обіцяв розібратися з цим питанням, а результатів досі немає*» [38]; «*Вони говорили, що це займе «два-три тижні», але, як завжди, процес виявився набагато довшим*» [40]; «*Чекати на відповідь від державних установ – це завжди «два-три тижні*» [39].

«*Ласкаво просимо до пекла*» означає «кепське становище російських окупантів»: «*Коли окупанти намагалися прорватися через наші позиції, їх чекало «ласкаво просимо до пекла*» [40]; «*Кожен раз, коли ворог намагався атакувати, наші воїни нагадували їм: «ласкаво просимо до пекла*» [38]; «*Для російських окупантів кожен новий день на українській землі ставав справжнім випробуванням – «ласкаво просимо до пекла*» [41]; «*Їхні*

командири обіцяли легку прогулянку, але реальність швидко довела протилежне: *«ласкаво просимо до пекла»* [15].

«Яка сумна новина» – це іронічний фразеологізм, яким українці реагують на втрати особового складу та техніки ворожої армії, а також економічні проблеми в росії, що спричинені санкціями: *«Коли стало відомо про чергову втрату російської техніки на полі бою, українці саркастично прокоментували: «Яка сумна новина»* [41]; *«Чутки про чергове падіння рубля викликали лише посмішку і фразу: «Яка сумна новина»* [15]; *«Після новини про введення нових санкцій проти росії соцмережі вибухнули коментарями на кшталт «яка сумна новина»* [38]; *Коли ворожий підрозділ потрапив у пастку, українські воїни з іронією сказали: «Яка сумна новина»* [40].

Виявлено, що в проаналізованих виданнях останнього року переважають такі фразеологізми, як: *«віддати данину пам'яті», вшанувати пам'ять, проводити в останню путь та «віддати останню шану», що пояснюється загибеллю українських воїнів на війні: «Люди згадували Сашика і не могли повірити, що **проводитимуть його в останню путь...**»* [21]; *«Люди, які прийшли **провести воїна в останню путь**, побачили, що храм відчинений, тому після прощання у Будинку культури пішли до храму»* [38]; *«У Кременці сьогодні небайдужі мешканці міста прийшли зустріти та **віддати останню шану** військовослужбовцю, який загинув, боронячи країну»* [41]; *«Традиційно у День Незалежності України, 24 серпня, у Тернополі **вшанували пам'ять Героїв, які боролися та поклали життя за волю України»*** [39]; *«Висловлюю слова вдячності усім, хто сьогодні у День Незалежності України, прийшов **віддати данину пам'яті** нашим полеглим захисникам»* [40].

До прикладу, фразеологізм «Віддати данину пам'яті» підкреслює акт поваги та визнання заслуг загиблих, особливо тих, хто загинув заради національних ідеалів або під час війни. У мовному контексті цей вислів часто використовується, коли йдеться про вшанування пам'яті героїв, полеглих у

боротьбі за незалежність України. Фразеологізм має на увазі не просто формальну згадку, але й визнання особистої жертви людини заради вищої мети.

«Проводити в останню путь» – цей фразеологізм традиційно використовується в контексті похорону або прощання з людиною, що відійшла у вічність. Під час війни він набуває особливого звучання, оскільки мова йде про загиблих захисників країни, чия смерть є не лише особистою втратою, а й трагедією для нації. Термін «остання путь» символізує не тільки фізичний шлях до місця поховання, але й прощання з людиною, яка пожертвувала своїм життям заради інших.

Фразеологізм «віддати останню шану» має на увазі публічне виявлення поваги до загиблого через участь у церемонії прощання, схиляння голови або інші акти вшанування. Важливим є те, що ця фраза часто використовується для опису почесних заходів на державному рівні, що підкреслюють важливість загиблого для суспільства.

Наголосимо, що у ході війни стає важливим відновлення старих фразеологічних гасел та фразеологічних виразів, а також створення нових, які виконують волонтерівні та ідентифікаційні функції. Такі вислови мають не тільки здатність об'єднувати людей, але й нести потужну духовну енергію. До цих належать такі: *«Слава Україні! Смерть ворогам»*; *«Слава Україні! Героям слава!»*, *«Йти за російським кораблем»*, *«Ніколи знову»* тощо. Ці фрази фіксуємо у текстах інтернет-видань Тернопільщини: *«Вічна пам'ять і вічна слава усім загиблим Героям-захисникам. Слава нашим воїнам! Слава Україні! Перемоги і миру нам»* [40]; *«Українці очистять нашу святу землю від московського зла у всій його проявах. Слава Україні!»* [39]; *«Герої не вмирають!!! Слава Україні! Героям Слава!»* [41].

Зауважимо, що фраза *«Слава Україні!»* ще з початку ХХ століття була українським вітанням та національним гаслом, що набуло поширення серед українців у процесі Української революції (1918-1921). З 2018 року – ця фраза стала військовим вітанням у Збройних силах України та в Національній

поліції. Упродовж останнього часу, під час повномасштабного вторгнення ворога, це гасло виконує кілька функцій – вітання та ідентифікаційну функцію. Виникли й нові словосполучення, до прикладу: «*Все буде Україна!*», «*Добрий вечір. Ми з України!*», «*Україна понад усе!*», які знаходимо в інтернет-виданнях Тернопілля: «*Сподіваємось на себе. Працюємо. Все буде Україна!*» [38]; «*Всі злодії кричали «Україна понад усе», бо за кордоном треба працювати*» [41]; «*Ми переможемо! Все буде Україна!*» [39]; «*Україна понад усе! – кричала вся площа у Тернополі*» [40].

Відтак, як і раніше, фраза «Слава Україні!» виконує функцію вітання, однак її значення в умовах війни стало глибшим і набуло нового контексту. Військові та цивільні особи використовують її як спосіб виразити свою підтримку Україні, як знак єдності та боротьби за її незалежність. З огляду на те, що в умовах війни важливою є чітка ідентифікація своїх серед ворогів, це гасло стало символом «своїх», людей, які підтримують українську національну ідею та борються за її майбутнє. Воно стало впізнаваним знаковим вітанням для українців у різних частинах країни, а також для українців за кордоном. Під час війни гасло набуло також функції моральної підтримки. Воно стало символом незламності духу та віри в перемогу. Використання цієї фрази серед військових і цивільних підвищує патріотичний настрій і є частиною колективної свідомості, яка допомагає долати труднощі війни.

Загалом, вважаємо, що фрази на зразок «Слава Україні!», «Все буде Україна!», «Україна понад усе!» та інші, стали важливими маркерами національної єдності, боротьби й патріотизму під час повномасштабної війни. Вони не лише виконують роль вітання, але і є символами незламності українців у боротьбі за свою свободу та незалежність.

З огляду на все вищезазначене, можемо констатувати, що фразеологізми, які з'явилися у ході повномасштабної війни на території нашої держави, віддзеркалюють зміни, які відбуваються в суспільному житті нашого народу. Ці фразеологізми повною мірою віддзеркалюють почуття та

настрої українського народу. Абсолютно всі фразеологізми мають підґрунтя, свою історію виникнення, вони зрозумілі більшості людей та не потребують додаткових роз'яснень. Цікавим фактом є дуже швидка реакція українського народу на події, які відбуваються впродовж відносно короткого періоду війни. Фразеологізми з'являються практично у реальному часі, протягом короткого проміжку часу стають загальнонародними, й іноді, так само швидко відходять на периферію. Напевно, мало який період життя народу може викликати такий шалений потік фразеологізмів [18, с. 34]. Беззаперечно, що фразеологізми завжди виступають репрезентантами світосприйняття народу, його провідними концептами – фразеологізми періоду російсько-української війни не стали винятком. З часом деякі фраземи відійдуть на периферію та будуть важкозрозумілими для майбутніх поколінь без згадки контексту чи подій, а інші – назавжди увійдуть у широкий обіг, проте одне беззаперечно – робота лінгвістів із лексикою та фразеологією цього періоду ще попереду, аби проаналізувати й пояснити вираження віри народу в Перемогу через потужну силу слова.

Отже, приходимо до висновку, що російсько-українська війна стимулювала виникнення численних фразеологізмів, які ввійшли в активний вжиток та фіксуються в проаналізованих інтернет-виданнях Тернопільщини. У цих фразеологізмах переплітаються почуття гордості, зневаги й ненависті, іронії, вони не лише виступають емоційними засобами впливу на реципієнтів, але й виконують багатофункціональну роль, стаючи значущим інструментом для вираження думок, поглядів та емоцій, які супроводжують воєнні дії. Досліджувані фразеологізми свідчать про те, що розвиток фразеологічних одиниць віддзеркалює не тільки мовомислення українців та їхню здатність реагувати на сучасні трагічні події, а й демонструє гнучкість та адаптивність української мови. Це підкреслює її здатність ефективно виконувати комунікативну функцію в умовах постійно змінюваного мовного середовища.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота присвячена розгляду функційно-семантичних особливостей воєнної лексики в інтернет-виданнях Тернопільщини.

У першому розділі дослідження проаналізовано воєнну фахову мову як сферу функціонування воєнної лексики, проблему класифікації воєнної лексики та схарактеризовано стилістично марковані одиниці в системі воєнної лексики та способи їх утворення.

Виявлено, що під терміном «воєнна лексика» розуміють специфічний пласт лексичних одиниць, які обслуговують військову діяльність, включаючи військово-прикладну термінологію та емоційно забарвлені слова. Воєнна лексика відзначається лаконічністю, чіткістю і слугує для обслуговування воєнної сфери. Вона використовується в інтрапрофесійних жанрах, таких як воєнна публіцистика, військово-наукова та дидактична комунікація, а також документи регулятивного характеру. Воєнна лексика виконує важливі функції: номінативну, представницьку, інформативну, маніпулятивну та емоційно-експресивну.

У науковій літературі відсутній єдиний загальноприйнятий підхід до класифікації воєнної лексики. Проведений аналіз наукових робіт дозволив виділити кілька підходів до класифікації цього лінгвістичного феномену: за тематичним, семантичним, дериваційним та функціональним критеріями. Кожна з цих класифікацій, запропонованих науковцями, є важливим внеском у сучасну лінгвістичну науку, сприяючи подальшим дослідженням та глибшому вивченню воєнної лексики.

Воєнна стилістично маркована лексика, відображаючи стан певного історичного періоду, водночас підпорядковується законам еволюційного розвитку. Її ядро, яке складається з термінології, та периферія, що охоплює субстандартну лексику, активно розвиваються й вдосконалюються, збагачуючись новими «неологізмами» – словами, словосполученнями та фразеологізмами, які виникають для позначення нових військових понять і

реалій. Стилiстично маркованi елементи воєнної лексики вiдображають складний та багатогранний характер мови вiйни, передаючи не лише технiчнi аспекти бойових дiй, а й емоцiйний i культурний контекст, у якому цi подiї розгортаються.

У другому роздiлi дослiдження здiйснено аналiз функцiйних особливостей вживання лексем, що утворенi морфологiйним способом, проаналiзовано лексеми, якi утворенi лексико-семантичним способом та функцiйнi особливостi використання фразеологiчних одиниць.

Дослiджено, що воєнна лексика в текстах iнтернет-видань Тернопiлля є вiддзеркаленням сучасних подiй в Українi. Значна частина цiєї лексики утворена морфологiчним способом. Особливо поширеними в iнтернет-виданнях Тернопiльщини є новотвори на основi iменникiв та дiєслiвнi неолексеми. Лексеми, утворенi морфологiчним способом, виконують не лише номiнатиwну та емотивно-оцiнну функцiї, але й дiагностичну, розкриваючи менталiтет українського народу та стан мови на певному етапi. Вони також виконують компресивно-iнформатиwну, характерологiчну та соцiально-комунiкативну функцiї.

Лексеми, утворенi лексико-семантичним способом, у контекстi набувають стилiстичного забарвлення та реалiзують вiдтiнок новизни саме в текстi, вiдображаючи розвиток подiй i конкретну ситуацiю. Вони не лише точно вiддзеркалюють воєннi реалiї, але й сприяють формуванню нової мовної культури, яка допомагає суспiльству долати складнi обставини за допомогою гумору та сарказму. Такi словотворчi процеси свiдчать про гнучкiсть i багатство мови, яка реагує на зовнiшнi виклики i трансформується вiдповiдно до нових комунiкативних потреб.

Росiйсько-українська вiйна сприяла пояwвi численних фразеологiзмiв, якi швидко увiйшли в активний вжиток i фiксуються в проаналiзованих iнтернет-виданнях Тернопiльщини. Цi фразеологiзми переплiтають почуття гордостi, зневаги, ненавистi та iронiї, виступаючи не лише емоцiйними засобами впливу на аудиторiю, але й виконуючи багатофункцiональну роль.

Вони стають важливим інструментом для вираження думок, поглядів та емоцій, що супроводжують воєнні дії. Досліджувані фразеологізми відображають не лише мовомислення українців і їхню здатність реагувати на трагічні події, а й підкреслюють гнучкість та адаптивність української мови, яка ефективно виконує комунікативну функцію в умовах постійно змінюваного мовного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андерсон І.В., Івасишина Т.А. Військова лексика: класифікація, роагматика, переклад (на матеріалі української та польської мов). *Перспективи та інновації науки*. 2023. №10(16). С. 38-46.
2. Андріянова О.Я. Військово-морська термінологія української мови: етапи формування та семантика: дис.... канд. філол. наук: 10.02. 01. Київ, 2011. 199 с.
3. Артюх В. До питання особливостей перекладу воєнної лексики. 2010. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>. (дата звернення: 09.09.2024).
4. Байло Ю. В. Особливості поняття «військовий термін» (семантичний аспект). *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія «Філологічні науки»*. 2013. Кн. 3. С. 62-65.
5. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад. Навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки / Л. П. Білозерська, Н. В. Вознесенко, С. В. Радецька. Вінниця: Нова книга, 2010. 232 с.
6. Василенко Д.В. Англомовні лексичні інновації воєнної сфери, утворені шляхом словоскладання. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Філологічні науки»*. 2008. С. 41-47.
7. Василенко Д. В. Процеси формування основного фонду англійського військового лексикону ХХ – початку ХХІ століття. *Сучасні проблеми та перспективи дослідження романських і германських мов і літератур*: матеріали міжвузівської конференції молодих учених. Донецьк: Дну, 2007. С. 15-16.
8. Василенко Д.В. Розвиток словникового складу англійської мови військової сфери ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Донецьк, 2008. 26 с.
9. Волощук І., Усик Г. Мовні засоби репрезентації сучасної англомовної воєнної маркованої лексики та термінології: шляхи утворення. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2014. Випуск 129. С. 363-368.

10. Вусик Г. Л., Павлик Н. В. Неологізми як мовне відображення російсько-української війни 2022 року. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 23. Т. 1. С. 52-57.
11. Голопич І., Перцева В. Функціонально-семантичні особливості воєнної лексики в Інтернет-виданнях. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2023. №205. С. 45-50.
12. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова: Морфеміка. Словотвір. Морфонологія. Київ: Вища школа, 1999. 207 с.
13. Демешко І. М. Лексико-словотвірні інновації в медіадискурсі періоду війни. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2023. №205. С. 58-63.
14. Дмитрук О. Маніпулятивний потенціал неологізмів, що належать до воєнної лексики. Проблеми семантики слова, речення та тексту. *Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка*. 2014. Вип. 32. С. 90-95.
15. Доба. URL: <https://doba.te.ua/> (дата звернення: 09.09.2024).
16. Дроботенко В. Ю. Використання фразеологізмів у новинному медіадискурсі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. №61(1), 170-174.
17. Дубинець З.О. Військова лексика в романі Р. Іванчука «Мальви». *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2015. Вип. 73. С. 169-172.
18. Івасишина Т., Комарова О. Фразеологізми як репрезентанти воєнного дискурсу. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Філологія*. 2023. №1 (6). С. 30-35.
19. Іграк К. Ю. Емоційно забарвлені елементи воєнної лексики. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки*. 2017. № 25. С. 55-59.
20. Ільченко О.А., Сінна Л.Ю. Спеціальна лексика сучасних україномовних ЗМІ: функціональний аспект. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2015. № 52. С. 119-120.

21. Інформаційний простір Тернопілля. URL: <http://infoprostir.te.ua/> (дата звернення: 09.09.2024).
22. Іщук Н.С., Крічкер О.Ю. Військовий жаргон. *Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє*: матер. Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2018. С. 85-86.
23. Кияк Т.Р. Фахові мови та проблеми термінознавства. *Нова філологія*: зб. наук. праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. № 27. С. 203-208.
24. Кріт О. Влучнослови російсько-української війни. URL: <https://surma.com.ua/371-vluchnoslovy-rosiisko-ukrainskoi-viiny.html> (дата звернення: 09.09.2024).
25. Кухарчук І. О. Принципи класифікації воєнної лексики в сучасному мовознавстві. *Вісник Глухівського НПУ ім. О. Довженка*. 2023. №11. С. 105-107.
26. Лизак М.Р. Військовий сленг. *Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес. До 55 річниці першого польоту людини у космос*: тези доп. Міжнар. наук.-теор. конф. студ. і аспір., 19-20 квітня 2016 р., м. Харків: у 3 ч. Ч. 3 / редкол. Є. І. Сокол [та ін.]. Харків: НТУ «ХП», 2016. С. 30-31.
27. Литовченко І. Динамічні процеси у військовій лексиці української мови (назви зброї, амуніції, споруд): монографія / за ред. проф. Ж.В. Колоїз. Кривий Ріг: Вид. Р.А. Козлов, 2016. 206 с.
28. Литовченко І. О. Уплив екстра- та інтралінгвальних чинників на розвиток воєнної лексики української мови. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету «Філологічні студії»*. 2014. Вип. 10. С. 75-83.
29. Лукіяничук Ю. О. Способи класифікації військових термінів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2017. Вип. 66. С. 65-67.

30. Мельник П.П., Юрковська М.М. Визначення поняття військової лексики та підходи до її вивчення. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2021. №13. С. 137-141.
31. Михайленко Т. Д. Інтра- та екстралінгвістичні аспекти формування і функціонування воєнної терміносистеми в національних мовах: автореф. дис. ...д-ра філол. наук: 10.02.15 «Загальне мовознавство». Київ, 1996. 48 с.
32. Навальна М.І., Слис О.А. Функційно-семантичні особливості використання військової лексики в мові газети «День». *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Випуск 25. Том 1. С. 36-42.
33. Одинадцятитомний «Словник української мови». URL: <https://sum.in.ua/> (дата звернення: 09.09.2024).
34. Погонєць В.В. Особливості англomовного військового дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2019. № 39. Том 2. С. 67-70.
35. Поліщук Н.О. Військова термінологіка в мові сучасних масмедіа. *Термінологічний вісник*. 2023. №7. С. 100-110.
36. Поліщук О. С., Бондаренко Т.Б., Алиєва А.Д. Військова лексика як різновид спеціальної лексики в англійських та українських ЗМІ. *Закарпатські філологічні студії / редкол.: І. М. Зимомря (голов. ред.), М. М. Палінчак, Ю. М. Бідзіля та ін. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 1, вип. 23. С. 299-303.*
37. Польовик Д.В. Актуалізація військової лексики у мові українських масмедіа. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 29. № 2. С. 28-33.
38. TeNews.org.ua. URL: <https://tenews.org.ua/> (дата звернення: 09.09.2024).
39. Тернопільська мережева газета. URL: <https://gazeta.te.ua/> (дата звернення: 09.09.2024).
40. Тернопільські гарячі новини. URL: <https://tgn.in.ua/> (дата звернення: 09.09.2024).

41. Тернополяни. URL: <https://ternopoliany.te.ua/> (дата звернення: 09.09.2024).
42. Туровська Л. В. Військові звання та посади в Україні: історико-генетичний аспект вивчення української воєнної термінології. Ірпінь: ВТФ «Перун», 2015. 160 с.
43. Туровська Л. В. Дещо про генезис сучасної української воєнної термінології. *Наукові праці*. 2017. Вип. 54. С. 79-84.
44. Федоренко С. В., Бернадіна А. В. Загальна характеристика фахової мови воєнної сфери (на матеріалі англійської мови). *Нова філологія*. 2021. №83. С. 257-262.
45. Федоренко С. В., Цепкало О. В., Мальцева І. В. Переклад англійської стилістично маркованої лексики військової галузі. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Випуск 19. Том 2. С. 131-135.
46. Царьова І. Російсько-українська війна (2014-2022): Слова, які набули нових значень. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6318/13353-1?Inline=1> (дата звернення: 10.01.2024).
47. Цигвинцева Ю.О. Неофразеологізми в контексті російсько-української війни. *Культура слова*. 2022. № 96. С. 141-151.
48. Халимоненко Г.І. Тюркська воєнна лексика у мовленні українського козацтва: дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 1993. 142 с.
49. Шаранова Ю. В., Бесклетна О.О. Проблема класифікації англійської військової лексики в парадигмі лінгвістичних досліджень. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 19, т. 2. С. 54-59.
50. Яценко Н. О. Воєнна лексика в історичних романах Ліни Костенко. *Дивослово*. 2000. № 3. С. 30-32.
51. Яценко Н.О. Формування назв військового одягу в українській мові: монографія. Київ: В.Д. Дмитра Бураго, 2009. 179 с.
52. Ayto J. *Twentieth Century Words*. Oxford University Press, 1999. 626 p.

- 53.Hoffmann L. Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einführung. Tubingen: Gunter Naer, 1985. 308 s.
- 54.Howard D. United States Marine Corps Slang. *American Speech*. 1965. №3. P. 64-68.
- 55.Murray T. E. The Language of Naval Fighter Pilots. *American Speech*. 1986. №61(2). P. 121-129.

ДОДАТКИ

Додаток А

Інтернет-видання Тернопільщини «Доба»

Новини Ексклюзиви Історії фаніх людей Особистість Здоров'я Студмістечко Пошук [Наша команда](#) Авторизуватись

ДОБА

НАЙСВІЖШЕ БІЛЬШЕ

6 ВЕРЕСНЯ 2024 Р.

13:03 На Тернопільщині автомобіль зіштовхнувся з мотоциклом: двоє постраждали

12:31 У Тернополі водій у стані алкогольного сп'яніння порушив ПДР та вчинив ДТП

11:47 Сьогодні, поблизу Тернополя знищуватимуть застарілі боеприпаси: буде чутно вибухи

10:30 Зміни до графіка відключення електроенергії на Тернопільщині 06 вересня

10:07 У Тернополі з 6 по 8 вересня запровадили зміни у розкладі тролейбусних маршрутів

5 ВЕРЕСНЯ 2024 Р.

18:03 На Тернопільщині перекинулася вантажівка: відбувся незначний витік дизпалива

17:52 У серпні на Тернопільщині трапилося 263 дорожньо-транспортних пригоди

16:38 У Тернополі тривають поточні ремонти дорожнього покриття та прибудинкових територій

16:27 У раніше судимого жителя Тернопільщини вилучили вибухонебезпечні предмети

15:19 На Тернопільщині судитимуть злочинну групу за примусове утримання алкозалежних осіб

6 вересня 2024 р. 36

На Тернопільщині автомобіль зіштовхнувся з мотоциклом: двоє постраждали

Унаслідок дорожньо-транспортної пригоди за медичною допомогою звернулися 21-річний водій двоколісного транспортного засобу та його 17-річна пасажирка. Про це повідомили на сайті поліції Тернопільської області.

6 вересня 2024 р. 39

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

Сьогодні, поблизу Тернополя знищуватимуть застарілі боеприпаси: буде чутно вибухи

Сьогодні, неподалік Тернополя буде чутно вибухи. Співробітники ДСНС знищуватимуть застарілі боеприпаси. Про це повідомили на сторінці ДСНС Тернопільщини у фейсбуці.

06.09.2024

ЗМІНЕНО

ГРАФІК ПОГОДИННИХ

6 вересня 2024 р. 3435

Зміни до графіка відключення електроенергії на Тернопільщині 06 вересня

Сьогодні, 06 вересня на Тернопільщині відбулися зміни до графіка погодинного відключення електроенергії. Про це повідомили на сайті АТ "Тернопільобленерго".

ГОЛОВНЕ БІЛЬШЕ

У Тернополі з 6 по 8 вересня запровадили зміни у розкладі тролейбусних маршрутів

У зв'язку з ремонтом дорожнього покриття на розв'язці вулиць *Яворської - Печерської* -

ПОПУЛЯРНЕ

- Графік відключення електроенергії на Тернопільщині на завтра 05 вересня

Завтра, 05 вересня на Тернопільщині застосовуватимуть графік погодинного відключення електроенергії. Про це повідомили на сайті АТ "Тернопільобленерго".

3773
- Зміни до графіка відключення електроенергії на Тернопільщині 06 вересня

Сьогодні, 06 вересня на Тернопільщині відбулися зміни до графіка погодинного відключення електроенергії. Про це повідомили на сайті АТ "Тернопільобленерго".

3435
- Зміни у графіку відключення електроенергії на Тернопільщині станом на 04 вересня (оновлено)

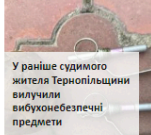
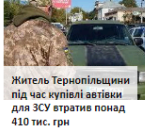
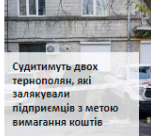
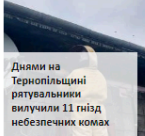
ЕКСКЛЮЗИВИ БІЛЬШЕ

У раніше судимого жителя Тернопільщини вилучили вибухонебезпечні предмети

Житель Тернопільщини під час купівлі автівки для ЗСУ втратив понад 410 тис. грн

Судитимуть двох тернополян, які залюбували підприємців з метою вимагання коштів

Днями на Тернопільщині вилучили 11 гнізд небезпечних комарів

Інтернет-видання «Інформаційний простір Тернопілля»

ГОЛОВНА
КОНТАКТИ

Інформаційний простір Тернопілля

ПОЛІТИКА
ЕКОНОМІКА
ПОДІЇ
СУСПІЛЬСТВО
КРИМІНАЛ
СПОРТ

Міський голова Теревовлі склав свої повноваження. Документ

На Тернопільщині 317 нових випадків COVID-19 та 2 смерті

12.04.2021 Місцеві, Суспільство

317 нових випадків коронавірусної хвороби COVID-19 зафіксовано в Тернопільській області станом на 12 квітня 2021 року.
[\(більше...\)](#)

На Тернопільщині 443 нових випадків COVID-19 та 20 смертей

Facebook

На Тернопільщині 317 нових випадків COVID-19 та 2 смерті

На Тернопільщині 443 нових випадків COVID-19 та 20 смертей

На Тернопільщині очікують погіршення погодних умов

На Тернопільщині зіткнулись дві вантажівки. Фото

Смертельна аварія в Копичинцях. Фото

Рятувальники продовжують витягувати із снігових пасток транспортні засоби

В Зборові дві смерті через отруєння чадним газом

В Чорткові збирають позачергову сесію райради заради представлення нового голови РДА? Документ

На Тернопільщині рятувальники продовжують витягувати із заметів автомобілі

Біля Тернополя в аварію потрапила маршрутка. Фото

На Тернопільщині з снігового полону витягували рейсові автобуси, швидкі допомоги та приватні автомобілі. Фото

Президент призначив голів райдержадміністрацій в об'єднаних районах

Читати далі

Інтернет-видання «TeNews.org.ua»

06.09.2024 Тернопіль 15:45:46

Te News.org.ua
Всі новини Тернопільщини на одному сайті

Число, що впливає на вибір кваліфікованих діагностичних рішень: огляд основних лабораторних методів діагностики

Г Ф X V T

🔍 **НОВИНИ** ТЕМИ ІНТЕРВ'Ю СТАТТІ БЛОГИ ФОТО ВІДЕО ЦІКАВО ВІЙНА З РФ АВТОРИ UANEWS

Рада церков Тернопільщини може припинити співпрацю з УПЦ МП

Що сталося: вибухи неподалік Тернополя

Понад рік невідомості: підтвердили загибель молодого захисника з Чортківщини

Графік виключення світла на Тернопільщині 6 вересня

ОСТАННІ НОВИНИ

15:21

У Тернопільській громаді відкрили повністю термомодернізований дитячий садок

14:20

Рада церков Тернопільщини може припинити співпрацю з УПЦ МП

13:19

У ЗСУ розробили систему «Імпульс» для автоматизації стройових процесів

Що сталося: вибухи неподалік Тернополя

Понад рік невідомості: підтвердили загибель молодого захисника з Чортківщини

На розв'язці вулиці Текстильної частково обмежать рух транспорту з 6 до 8 вересня

09:20

Тернопільцям нагадують про важливість сервісного обслуговування систем опалення

Графік виключення світла на Тернопільщині 6 вересня

У Тернополі боржники живуть без каналізації: уже майже 100 квартир відключили

23:13

На Тернопільщині почастішали пожежі сухої трави

22:20

У Тернополі відбудеться легкоатлетичний забіг «Озеряна-2024» – долучайся!

Всі новини >

У Тернополі відбудеться легкоатлетичний забіг «Озеряна-2024» – долучайся!

22:20, 5 Вересня, 2024

14 вересня у Тернополі відбудуться XXVIII легкоатлетичні змагання з бігу «Тернопільська Озеряна-2024», присвячені Дню фізичної культури і спорту. Захід проведуть на підтримку Збройних сил України. Учасники змагань зможуть випробувати свої...

Чинники, що впливають на вибір кваліфікованих діагностичних рішень: огляд основних лабораторних методів діагностики

20:32, 5 Вересня, 2024

TV4 онлайн

новини розділу >

ПОЛІТИКА

20:10, 5 Вересня, 2024

Нардепи з Тернопільщини Василів, Гевко, Калаур, Марченко та Чайківський підтримали підвищення податків

16:13, 4 Вересня, 2024

Арахамія заявив, що понад 50% Кабінету Міністрів України зазнає змін

17:48, 31 Серпня, 2024

Віра в себе – це вакцина від популізму

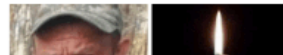

15:46, 29 Серпня, 2024

Михайло Головка знову судиться через звільнення

ВІЙНА З РФ

новини розділу >

Інтернет-видання «Тернопільська мережева газета»

f / @ / v / 1 / n
Фото Bigeo Q

Тернопільська мережева газета - ваш корабель в морі інформації

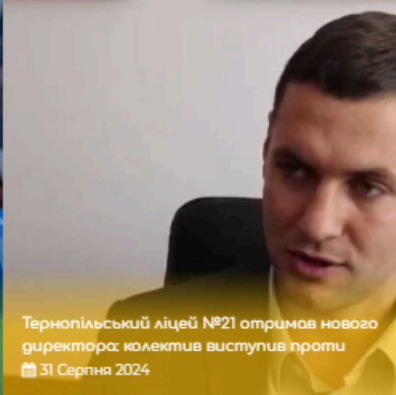
НОВИНИ
ВІЙНА З РОСІЄЮ
ТЕРНОПІЛЬ
УКРАЇНА
СВІТ
ПОДІЇ
ЛЮДИ
СОЦІУМ
ПОЛІТИКА
ЕКОНОМІКА
КРИМІНАЛ

Ворог здійснив черговий ракетний обстріл по території України
📅 4 Вересня 2024

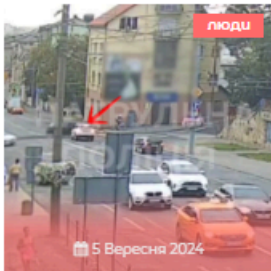

До уваги членів родин полонених та зниклих безвісти
Захисників України
Зловмисники полюють на родини полонених воїнів
📅 3 Вересня 2024

Тернопільський ліцей №21 отримав нового директора: колектив виступив проти
📅 31 Серпня 2024

ПОДІЇ

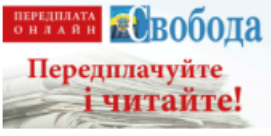
люди
У Тернополі воїв у стані алкогольного сп'яніння скоїв ДТП
📅 5 Вересня 2024

НОВИНИ
На засіданні регіональної комісії обговорили промисловий об'єкт Тернополя, у який влучила ворожа ракета

ВІЙНА
Ворог здійснив черговий ракетний обстріл по території України

Вересень 2024

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22

НОВИНИ

Благодійний фонд підтримки

Значна частина аварій на

Інтернет-видання «Тернопільські гарячі новини»

Про нас Додати новину Контакти

🏠 ПОДІЇ САМОВРЯДУВАННЯ ▾ ПОЛІТИКА КРИМІНАЛ ГРОШІ СВІТСЬКЕ ЖИТТЯ 🔍

Військовозобов'язані, які мають право на відстрочку, проте її належно не оформили, підлягають мобілізації на загальних підставах

3 вересня 2024

Це вже востаннє: коли в Україні переводять годинники на зимовий час 2024 року

3 вересня 2024

Міносвіти визначило нову систему оцінки учнів 5–9 класів у школах

Як працює нова система оплати за паркування у Тернополі: про контроль...

події

Тернопільські рятувальники протягом минулої доби 29 разів залучалися до ліквідації...

6 вересня 2024

Тернопільські рятувальники ліквідували 8 пожеж, з них 6 – в екосистемах. Ліквідовано пожежі сухої трави у місті...

« ПОПЕРЕДНЯ НАСТУПНА »

Тернопіль для ЗСУ: 5 вересня передали 40 FPV-дронів для...

6 вересня 2024

Графік вимкнення світла на Тернопільщині 6 вересня

6 вересня 2024

Тернопіль для ЗСУ: Міська рада Тернополя передає 162 дрони...

5 вересня 2024

Протягом минулої доби вогнеборці Тернопільщини ліквідували 5...

5 вересня 2024

ОСТАННІ НОВИНИ

- 15:25 Тернопільські рятувальники протягом минулої доби 29 разів залучалися до ліквідації наслідків надзвичайних подій
- 14:14 Нардепи з Тернопільщини Василів, Гевко, Калаур, Марченко та Чайківський підтримали підвищення податків
- 13:00 На Тернопільщині бракує понад 300 вчителів
- 11:54 **ВАЖЛИВО** 5-8 вересня у зв'язку з ремонтом дорожнього покриття відбудуться зміни у розкладі тролейбусних маршрутів
- 10:40 Тернопіль для ЗСУ: 5 вересня передали 40 FPV-дронів для спецназу поліції – Сергій Надал
- 09:34 Графік вимкнення світла на Тернопільщині 6 вересня

ВЧОРА

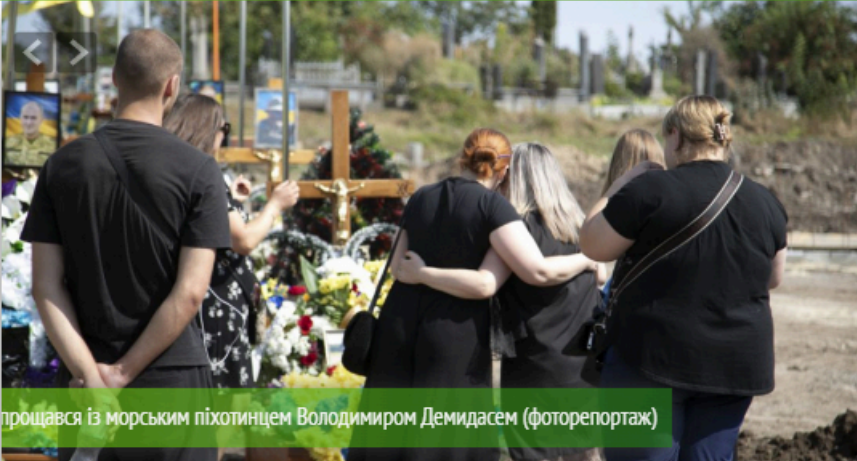
- 20:36 Безпека в житті – життя у безпеці: поліцейські Тернопільщини проводять пізнавальні уроки зі школярами
- 19:55 Диво посеред війни: у Тернопільській громаді відкрили повністю термомодернізований дитячий садок
- 18:45 Житель одного з сіл Микولينської громади замовив через мережу психотропний препарат
- 17:33 Грошову компенсацію за іпотечними кредитами тепер можуть отримати і поліцейські підрозділи особливого призначення
- 16:16 Майже 250 нетверезих водіїв винесли у серпні

ПОЛІТИКА

Інтернет-видання «Тернополяни»

ТЕРНОПЛЯНИ
НОВИНИ ПОЛІТИКА ЕКОНОМІКА СПОРТ ЖИТТЯ РЕЛІГІЯ
Q

прощався із морським піхотинцем Володимиром Демидасем (фоторепортаж)

ЖИТТЯ 15:42

Без автомобіля та грошей залишилась довірлива жителька Тернопільщини

Жителька Товстенської громади хотіла придбати авто.

ЖИТТЯ 15:29

Морського піхотинця з Кременеччини відзначили медаллю за оборону

Воїна з Кременеччини нагородили відзнакою Бригади морської піхоти.

ПОЛІТИКА 15:12

Вимагаємо від влади зняти політичну облогу Чернігова, - заява "Удару"

5 вересня Чернігівську міську раду вкотре заблокували силові органи. Застосували силу та паралізували роботу всіх структурних підрозділів, зокрема тих, які займаються забезпеченням ЗСУ, підготовки Чернігова до спалаху наступу тощо.

сезону тощо.

ЖИТТЯ 14:59

Літературно-мистецький форум «Діалог двох культур» відбувся у Кременці (ФОТО)

Україно-польський літературно-мистецький форум «Діалог двох культур» відбувся у Кременці.

ЖИТТЯ 14:47

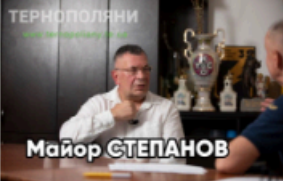
На щиті повертається 32-річний Герой з Бучаччини Віктор Горбачук

Сьогодні, 6 вересня, на щиті до рідного дому повертається воїн з Бучаччини Віктор Горбачук.

МИ В СОЦ.МЕРЕЖАХ

ОСОБИСТІ

ТЕРНОПЛЯНИ

Майор СТЕПАНОВ

Майор ЗСУ Євген Степанов: у Тернопільській ОВА ветеранів ділять на «своїх» та «чужих» (відео)

ВСІ ОСОБИСТІ

ВІДЕОНОВИНИ

У Тернополі виконавча служба повернула

ЖИТТЯ

06.09

Морського піхотинця з Кременеччини відзначили медаллю за оборону

06.09

Літературно-мистецький форум «Діалог двох культур» відбувся у Кременці (ФОТО)

06.09

На щиті повертається 32-річний Герой з Бучаччини Віктор Горбачук

ВСІ НОВИНИ РОЗДІЛУ ЖИТТЯ

ВАРТО ЗНАТИ

ШУЛЬЦІ

«Коли їхали на війну, взяли лише три пари шкарпеток, бо розуміли, що померемо там», - Ігор Шолтис (відео)

ВСІ ВАРТО ЗНАТИ

ПОЛІТИКА

06.09

ВАЖЛИВО!

Вимагаємо від влади зняти політичну облогу Чернігова, -